

ΠΕΜΠΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας στις
κεντρικές κυβερνήσεις (ανώτατες εκτελεστικές αρμοδιότητες)
και στα όργανα επιβολής του νόμου

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΚΥΠΡΟΣ

Εγκρίθηκε από την GRECO
κατά την 100^η Συνεδρία της Ολομέλειας
(Στρασβούργο, 3-6 Ιουνίου 2025)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ο πέμπτος γύρος αξιολόγησης της GRECO αφορά την «πρόληψη της διαφθοράς και την προώθηση της ακεραιότητας στις κεντρικές κυβερνήσεις (ανώτατες εκτελεστικές αρμοδιότητες) και στα όργανα επιβολής του νόμου».
2. Η παρούσα Έκθεση Συμμόρφωσης αξιολογεί τα μέτρα που έλαβαν οι αρχές της Κύπρου για την εφαρμογή των συστάσεων που διατυπώθηκαν στην Έκθεση Αξιολόγησης του Πέμπτου Γύρου για την Κύπρο, η οποία εγκρίθηκε από την GRECO κατά την 94^η Συνεδρία της Ολομέλειας (5-9 Ιουνίου 2023) και η οποία δημοσιοποιήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 2023.
3. Όπως απαιτείται από τους Κανόνες Διαδικασίας της GRECO¹, οι αρχές της Κύπρου υπέβαλαν Έκθεση Κατάστασης που περιέχει πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λήφθηκαν για την εφαρμογή των συστάσεων της Έκθεσης Αξιολόγησης. Η εν λόγω έκθεση παραλήφθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2024. Συμπληρωματικές πληροφορίες υποβλήθηκαν στις 31 Μαρτίου 2025. Οι εν λόγω συνεισφορές αποτέλεσαν τη βάση για την παρούσα Έκθεση Συμμόρφωσης.
4. Η GRECO επέλεξε την Ιρλανδία (όσον αφορά τα ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα στις κεντρικές κυβερνήσεις) και το Λιχτενστάιν (όσον αφορά τα όργανα επιβολής του νόμου) για τον διορισμό εισηγητών για τη διαδικασία συμμόρφωσης. Οι εισηγητές που διορίστηκαν ήταν η Emma Caprani, εκ μέρους της Ιρλανδίας, και ο Fabian Ritter, εκ μέρους του Λιχτενστάιν. Η Γραμματεία της GRECO τους βοήθησε στη σύνταξη της παρούσας έκθεσης.
5. Η Έκθεση Συμμόρφωσης αξιολογεί την υλοποίηση κάθε επιμέρους σύστασης που περιέχεται στην Έκθεση Αξιολόγησης και παρέχει μια συνολική αξιολόγηση του επιπέδου συμμόρφωσης του μέλους με αυτές τις συστάσεις. Η υλοποίηση οποιωνδήποτε εκκρεμών συστάσεων (αυτές που δεν έχουν υλοποιηθεί ή υλοποιήθηκαν μερικώς) θα αξιολογηθεί στη βάση μελλοντικής Έκθεσης Κατάστασης που θα υποβληθεί από τις Αρχές 18 μήνες μετά από την υιοθέτηση της παρούσας Έκθεσης Συμμόρφωσης.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

6. Η GRECO απηύθυνε 22 συστάσεις προς την Κύπρο στην Έκθεση Αξιολόγησης. Η συμμόρφωση με τις συστάσεις αυτές εξετάζεται παρακάτω.

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας στις κεντρικές κυβερνήσεις (ανώτατες εκτελεστικές αρμοδιότητες)

Σύσταση i

7. Η GRECO συνέστησε όπως (i) οι απαιτήσεις ακεραιότητας για τα άτομα που προσλαμβάνονται κατά τη διακριτική ευχέρεια της κεντρικής κυβέρνησης για να δίδουν συμβουλή σε πρόσωπα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα ή για σκοπούς εκτέλεσης παρόμοιων καθηκόντων, να ρυθμίζονται διεξοδικά, περιλαμβανομένων όσο αφορά κανόνες συμπεριφοράς, συγκρούσεις συμφερόντων και υποχρεώσεις οικονομικής αποκάλυψης

¹ Η διαδικασία συμμόρφωσης για τον Πέμπτο Γύρο Αξιολόγησης διέπεται από τους Κανόνες Διαδικασίας της GRECO, όπως τροποποιήθηκαν. Βλέπε Κανόνα 31 αναθεωρημένο (δix) και Κανόνα 32 αναθεωρημένο (δix).

και (ii) ότι τα ονόματα, καθήκοντα και συμβατικά ωφελήματα (μισθοί κλπ.) αυτών που προσλαμβάνονται για τις θέσεις αυτές να είναι εύκολα προσβάσιμα διαδικτυακά και, όταν πρόκειται για μερική εργοδότηση/ad hoc πρόσληψη, να περιλαμβάνονται πληροφορίες για την κύρια απασχόληση/δραστηριότητες τους.

8. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, οι Αρχές της Κύπρου αναφέρουν τα ακόλουθα μέτρα. Πρώτον, ο Νόμος 20(Ι)/2024 «Περί Συμβούλων-Συνεργατών των Μελών της Κυβέρνησης»² εκδόθηκε στις 29 Φεβρουαρίου 2024. Ο Νόμος αυτός ρυθμίζει την απασχόληση και το νομικό καθεστώς της εν λόγω κατηγορίας προσώπων με ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα (PTEFs). Ειδικότερα, το άρθρο 8 παράγραφος 3 θεσπίζει τον δεσμευτικό χαρακτήρα του ειδικού Κώδικα Δεοντολογίας, η παράβαση του οποίου θεωρείται παράβαση της σύμβασης εργασίας και μπορεί να οδηγήσει στον τερματισμό της. Το Άρθρο 11³ απαιτεί από τους συμβούλους-συνεργάτες να αποφεύγουν συγκρούσεις συμφερόντων και να δηλώνουν οποιαδήποτε τέτοια σύγκρουση. Δεύτερον, με απόφαση της 13^{ης} Μαρτίου 2024, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε πρότυπη σύμβαση εργασίας για τους συμβούλους-συνεργάτες. Με την υπογραφή αυτής της σύμβασης, ένας σύμβουλος-συνεργάτης αναλαμβάνει να συμμορφωθεί με τον ειδικό Κώδικα Δεοντολογίας και το ενδιαφερόμενο μέλος της κυβέρνησης έχει το δικαίωμα να τερματίσει την απασχόληση του συμβούλου σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων ή παράβασης του Κώδικα Δεοντολογίας (βλ. Άρθρα 2.3.5, 6.5 και 6.6 του προτύπου σύμβασης). Τρίτον, ο Κώδικας Δεοντολογίας για τους Συμβούλους-Συνεργάτες των Μελών της Κυβέρνησης⁴ εκδόθηκε τον Μάιο του 2024. Περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά, μεταξύ άλλων, την εμπιστευτικότητα, τη σύγκρουση συμφερόντων, τα δώρα και την αποδοχή φιλοξενίας. Τέλος, ο Νόμος 137(Ι)/2024 «Περί Ορισμένων Αξιωματούχων και Ορισμένων Δημόσια Εκτεθειμένων Προσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας (Υποβολή και Έλεγχος Δήλωσης Περιουσιακών Στοιχείων και Καταστάσεων Προσωπικής και Επαγγελματικής Περιουσίας)»⁵ εκδόθηκε στις

² Ο περί Συμβούλων-Συνεργατών των Μελών της Κυβέρνησης Νόμος του 2024 - 20(Ι)/2024

³ Άρθρο 11 «Σύγκρουση συμφέροντος συμβούλου-συνεργάτη»: (1) Ο σύμβουλος-συνεργάτης αποφεύγει σύγκρουση συμφέροντος κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του δυνάμει της σύμβασης απασχόλησης. Νοείται ότι, σύγκρουση συμφέροντος δεν υπάρχει σε περίπτωση κατά την οποία ο σύμβουλος-συνεργάτης αντλεί κάποιο όφελος μόνο ως μέλος του γενικότερου κοινού ή μίας ευρύτερης κατηγορίας προσώπων. (2) Ο σύμβουλος-συνεργάτης απέχει από παρέμβαση η οποία δύναται να εκληφθεί ως εύνοια ή προνομιακή μεταχείριση προς οποιοδήποτε πρόσωπο. (3) Ο σύμβουλος-συνεργάτης δηλώνει σύγκρουση συμφέροντος η οποία ενδέχεται να σχετίζεται με θέμα το οποίο συζητείται στο πλαίσιο της εκτέλεσης των καθηκόντων του με το μέλος της κυβέρνησης με το οποίο έχει υπογράψει σύμβαση απασχόλησης ή σε άλλη συζήτηση στην οποία συμμετέχει κατά την οποία λαμβάνεται κάποια απόφαση και απέχει από αυτή. (4) Ο σύμβουλος-συνεργάτης- (α) δηλώνει γραπτώς στο μέλος της κυβέρνησης με το οποίο προτίθεται να συνάψει σύμβαση απασχόλησης πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του τυχόν υπάρχουσα σύγκρουση συμφέροντος, η οποία διευθετείται πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, και ενημερώνει γραπτώς το μέλος της κυβέρνησης για τον τρόπο της διευθέτησης αυτής· (β) αναφέρει γραπτώς στο μέλος της κυβέρνησης με το οποίο έχει συνάψει σύμβαση απασχόλησης οποιαδήποτε σύγκρουση συμφέροντος ευθύς ως λάβει γνώση αυτής· και (γ) δηλώνει γραπτώς στο μέλος της κυβέρνησης με το οποίο έχει συνάψει σύμβαση απασχόλησης κατά πόσο βρίσκεται σε κατάσταση σύγκρουσης συμφέροντος ή όχι, οποτεδήποτε του ζητηθεί. (5) Ο σύμβουλος-συνεργάτης, πριν από την υπογραφή της σύμβασης απασχόλησης, ενημερώνει γραπτώς το μέλος της κυβέρνησης με το οποίο προτίθεται να συνάψει σύμβαση απασχόλησης για τυχόν συμμετοχή αυτού και του συζύγου ή συμβίου ή των τέκνων του στο κεφάλαιο ή στη διοίκηση επιχείρησης η οποία δραστηριοποιείται άμεσα ή έμμεσα στους τομείς που σχετίζονται με το αντικείμενο και τα καθήκοντα της θέσης στη σύμβαση απασχόλησης, τον τρόπο της συμμετοχής και κατά πόσο ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο επ' αυτού ή κατέχουν εκτελεστική ή ανώτερη διευθυντική θέση ή γενικά τον τύπο της εργοδότησης. Νοείται ότι, ο σύμβουλος-συνεργάτης αναφέρει, γραπτώς, αμέσως στο μέλος της κυβέρνησης με το οποίο έχει συνάψει σύμβαση απασχόλησης τυχόν μεταγενέστερες μεταβολές των εν λόγω στοιχείων.

⁴[https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/576E51B79A078057C2258B2C003E7F18/\\$file/%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3%20%CE%94%CE%95%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D.pdf?OpenElement](https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/576E51B79A078057C2258B2C003E7F18/$file/%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3%20%CE%94%CE%95%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D.pdf?OpenElement)

⁵Ο περί Ορισμένων Αξιωματούχων και Ορισμένων Δημόσια Εκτεθειμένων Προσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας (Υποβολή και Έλεγχος Δήλωσης Περιουσιακών Στοιχείων και Καταστάσεων Προσωπικής και Επαγγελματικής Περιουσίας) Νόμος του 2024 - 137(I)/2024

11 Ιουλίου 2024. Ο συγκεκριμένος νόμος ρυθμίζει τις υποχρεώσεις οικονομικής αποκάλυψης διαφόρων κατηγοριών προσώπων που κατέχουν δημόσια θέση και εφαρμόζεται στους συμβούλους-συνεργάτες που προσλαμβάνονται κατά τη διακριτική ευχέρεια της κυβέρνησης για να παρέχουν συμβουλή (εφεξής – σύμβουλοι-συνεργάτες) (Παράρτημα Ι, παράγραφος 44).

9. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, οι αρχές αναφέρουν ότι το μητρώο των απασχολούμενων συμβούλων-συνεργατών δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Προεδρίας⁶. Σύμφωνα με το Άρθρο 16 παράγραφος 4 του Νόμου 20(I)/2024, το μητρώο περιλαμβάνει το όνομα του συμβούλου-συνεργάτη, του μέλους της Κυβέρνησης με το οποίο έχει συμβληθεί, τις αποδοχές του και τον ακαδημαϊκό ή επαγγελματικό του τίτλο, καθώς και τη διάρκεια της απασχόλησης (ημερομηνίες έναρξης και λήξης). Οι πληροφορίες αυτές παραμένουν στον ιστότοπο της Προεδρίας για όλη τη διάρκεια της σχετικής σύμβασης εργασίας και για διάστημα έως δύο ετών μετά τη λήξη ή τον τερματισμό της σύμβασης. Δημοσιοποιούνται επίσης οι πληροφορίες για τα ειδικά καθήκοντα κάθε συμβούλου-συνεργάτη⁷. Όσον αφορά τις δευτερεύουσες δραστηριότητες, το Άρθρο 8 παράγραφος 5 του ανωτέρω νόμου ορίζει ότι ο σύμβουλος-συνεργάτης δεν επιτρέπεται να αναλάβει οποιαδήποτε άλλη εργασία πέραν αυτής που ορίζεται στη σύμβαση εργασίας του.
10. Η GRECO λαμβάνει υπόψη αυτές τις πληροφορίες και αναγνωρίζει ότι η Κύπρος έχει διανύσει μεγάλη απόσταση για την εκπλήρωση αυτής της σύστασης. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, η GRECO χαιρετίζει την έγκριση του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει το νομικό καθεστώς και την απασχόληση συμβούλων-συνεργατών των μελών της κυβέρνησης, καθώς και τον κώδικα δεοντολογίας δεσμευτικού χαρακτήρα που ισχύει για αυτήν την κατηγορία PTEFs. Είναι επίσης πολύ θετικό το γεγονός ότι η απαίτηση δήλωσης των συγκρούσεων συμφερόντων αναφορικά με την εν λόγω κατηγορία διατυπώνεται επακριβώς και καλύπτει δήλωση προ του διορισμού, ad-hoc δήλωση και δήλωση κατόπιν αιτήματος του μέλους της κυβέρνησης. Η GRECO εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις οικονομικής αποκάλυψης επεκτείνονται σε εκείνους τους συμβούλους-συνεργάτες που προσλαμβάνονται κατά τη διακριτική ευχέρεια της κυβέρνησης για να παρέχουν συμβουλές και θεωρούνται «δημόσια εκτεθειμένα πρόσωπα» κατά την έννοια του Νόμου αρ. 137(I)/2024 (βλ. επίσης παράγραφο 61 κατωτέρω). Ως εκ τούτου, το συγκεκριμένο μέρος της σύστασης έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.
11. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO εκτιμά το γεγονός ότι το μητρώο συμβούλων-συνεργατών, καθώς και η λίστα των καθηκόντων τους, δημοσιεύονται πλέον στην ιστοσελίδα της Προεδρίας. Το συγκεκριμένο τμήμα της

⁶[https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/92EE0D2BDECA36A6C2258B2C003CCBD4/\\$file/%CE%9C%CE%97%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%9F%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20250224.pdf?OpenElement](https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/92EE0D2BDECA36A6C2258B2C003CCBD4/$file/%CE%9C%CE%97%CE%A4%CE%A1%CE%A9%CE%9F%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20250224.pdf?OpenElement)

⁷[https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/1931807869A03D85C2258C8B00222580/\\$file/%CE%9A%CE%91%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%91%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9C%CE%95%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%9A%CE%A5%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20250515.pdf?OpenElement](https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/1931807869A03D85C2258C8B00222580/$file/%CE%9A%CE%91%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%91%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9C%CE%95%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%9A%CE%A5%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20250515.pdf?OpenElement)

σύστασης θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι έχει υλοποιηθεί πλήρως.

12. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση i έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση ii

13. *Η GRECO συνέστησε όπως άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα να υποβάλλονται σε έλεγχο ακεραιότητας προτού ή αμέσως μετά τον διορισμό τους για σκοπούς εντοπισμού και διαχείρισης πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων.*
14. Όσον αφορά τα μέλη της Κυβέρνησης, οι Αρχές της Κύπρου κάνουν αναφορά στα Άρθρα 7 και 16 του νέου ειδικού Κώδικα Δεοντολογίας⁸ ο οποίος εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2023. Το Άρθρο 7 απαιτεί από ένα μέλος της κυβέρνησης να επιλύσει μια υπάρχουσα σύγκρουση συμφερόντων πριν αναλάβει τα καθήκοντά του, να αποφύγει μια τέτοια σύγκρουση ή να ασχοληθεί αμέσως με οποιαδήποτε αναδυόμενη σύγκρουση, και να δηλώσει τυχόν συγκρούσεις συμφερόντων. Επιπλέον, η διάταξη αυτή απαιτεί από ένα μέλος της κυβέρνησης να ενημερώσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, είτε πριν είτε εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, για όλες τις επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκούνται κατά τη διάρκεια των τριών ετών που προηγούνται του διορισμού του, για τις επαγγελματικές δραστηριότητες του/της συζύγου, του/της συντρόφου και των τέκνων του, καθώς και για τυχόν εκκρεμείς φορολογικές και άλλες συναφείς υποχρεώσεις προς το κράτος. Δεν επιτρέπονται δευτερεύουσες δραστηριότητες [άρθρο 3 (γ) του Κώδικα Δεοντολογίας]. Το άρθρο 16 του Κώδικα Δεοντολογίας καθορίζει τα καθήκοντα του Συμβούλου Δεοντολογίας, τα οποία περιλαμβάνουν την παροχή γενικής καθοδήγησης και εμπιστευτικών συμβουλών, την παρακολούθηση της εφαρμογής του Κώδικα και τη διερεύνηση τυχόν κατ' ισχυρισμό παράβασης του Κώδικα. Η διάταξη αυτή απαιτεί την παροχή στον Σύμβουλο Δεοντολογίας όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων του. Οι αρχές παραπέμπουν στη νομική απαίτηση υποβολής δήλωσης περιουσιακών στοιχείων και συναφών εγγράφων εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους, καθώς και στον μηχανισμό ελέγχου που θεσπίστηκε με τους Νόμους 112(I)/2024 και 137(I)/2024 (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. συστάσεις X και XI παρακάτω). Οι αρχές υποστηρίζουν ότι ο συνδυασμός των μέτρων αυτών αποτελεί επαρκή έλεγχο ακεραιότητας.
15. Όσον αφορά τους συμβούλους-συνεργάτες, οι Αρχές προβάλλουν το ίδιο επιχείρημα. Ειδικότερα, αναφέρονται στα Άρθρα 6 και 7 του νέου Νόμου «Περί Συμβούλων-Συνεργατών των Μελών της Κυβέρνησης». Το Άρθρο 6 ορίζει τις προϋποθέσεις σύναψης σύμβασης απασχόλησης, οι οποίες περιλαμβάνουν, *μεταξύ άλλων*, καθαρό ποινικό μητρώο, απουσία ιστορικού απόλυσης ή τερματισμού δημόσιας υπηρεσίας για πειθαρχικό παράπτωμα ή διάπραξη αδικήματος, καθώς και απουσία συγγένειας εξ' αίματος ή εξ' αγχιστείας με μέλη της κυβέρνησης. Τα Άρθρα 7 και 16 απαιτούν από ένα μέλος της κυβέρνησης να επαληθεύσει ότι ο επιλεγείς σύμβουλος πληροί τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας πριν

⁸[https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/441037CAC5CF4165C2258B2C003E8AF5/\\$file/%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3%20%CE%94%CE%95%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%9A%CE%A5%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20-%E%A3%20-](https://www.presidency.gov.cy/cypresidency/cypresidency.nsf/All/441037CAC5CF4165C2258B2C003E8AF5/$file/%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%91%CE%A3%20%CE%94%CE%95%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%9B%CE%A9%CE%9D%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%9A%CE%A5%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%97%CE%A3%CE%97%CE%A3%20-%E%A3%20-)

από την υπογραφή της σύμβασης και να συλλέγει και να επεξεργάζεται όλες τις απαραίτητες προσωπικές πληροφορίες και δεδομένα. Η Διοίκηση Προεδρίας για σκοπούς της γενικής εποπτείας των συμβάσεων απασχόλησης τηρεί το μητρώο αυτών. Οι εν λόγω ρυθμίσεις εξασφαλίζουν τον έλεγχο των σχετικών πληροφοριών. Οι αρχές υπενθυμίζουν επίσης ότι οι δευτερεύουσες δραστηριότητες απαγορεύονται (Άρθρο 8(5)). Οι αρχές παραπέμπουν επίσης στις εφαρμοστέες διατάξεις που διέπουν τις συγκρούσεις συμφερόντων⁹ και στο Άρθρο 11 του Κώδικα Δεοντολογίας για τους Συμβούλους-Συνεργάτες, το οποίο καθορίζει τα καθήκοντα της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Τα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνουν την παροχή γενικής καθοδήγησης και εμπιστευτικών συμβουλών, την παρακολούθηση της εφαρμογής του κώδικα και τη διερεύνηση τυχόν εικαζόμενης παράβασης του κώδικα. Οι Σύμβουλοι-Συνεργάτες οφείλουν να παρέχουν στην Ελεγκτική Μονάδα όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που θα της επιτρέψουν να φέρει σε πέρας τα καθήκοντα παρακολούθησης και διερεύνησης. Οι αρχές παραπέμπουν επίσης στις διερευνητικές εξουσίες της Αρχής Καταπολέμησης της Διαφθοράς και αναφέρουν ότι οι Σύμβουλοι-Συνεργάτες υποβάλλουν δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους και ότι οι δηλώσεις αυτές επαληθεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου αρ. 137(I)/2024 (βλ. συστάσεις X και XI παρακάτω). Η περιορισμένη διάρκεια της σύμβασης εργασίας τους (πέντε έτη) παρέχει μια πρόσθετη δικλείδα ασφαλείας.

16. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις υποβολές αυτές και διαπιστώνει ότι ο συνδυασμός διαφόρων μηχανισμών ανά τομέα (επαλήθευση των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας και των οικονομικών δηλώσεων, δήλωση και διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων και παρακολούθηση της εφαρμογής των κανόνων δεοντολογίας κ.λπ.) καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς και αποτελεί επαρκή έλεγχο ακεραιότητας. Επιπλέον, οι έλεγχοι ακεραιότητας εκτείνονται σε όλες τις κατηγορίες των PTEFs. Δεδομένου ότι οι ισχύουσες ρυθμίσεις θα ωφελούνταν από μια συστημική προσέγγιση και συνέργειες μεταξύ θεσμών, η GRECO ενθαρρύνει τις αρχές να εξετάσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αναπτυχθούν και ενοποιηθούν περαιτέρω.
17. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση ii έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση iii

18. *Η GRECO συνέστησε την ανάπτυξη μιας συντονισμένης στρατηγικής για την ακεραιότητα των ατόμων που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα, βάσει συστηματικής και περιεκτικής αξιολόγησης κινδύνου, με σκοπό την πρόληψη και διαχείριση συγκρούσεων συμφερόντων, που να περιλαμβάνει κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα συμβουλευτικής, παρακολούθησης και συμμόρφωσης*
19. Οι αρχές της Κύπρου αναφέρονται στους πρόσφατα εγκριθέντες Κώδικες Δεοντολογίας για Μέλη της Κυβέρνησης και συμβούλους-συνεργάτες και στον πρόσφατο διορισμό του Συμβούλου Δεοντολογίας. Επιπλέον, στις 8 Μαΐου 2025, η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς τροποποίησε το σχέδιο δράσης της για την περίοδο 2025-2026, ώστε να περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ακεραιότητας των PTEFs (συμπεριλαμβανομένων των συμβούλων-συνεργατών)¹⁰.

⁹ Βλέπε παράγραφο 8 ανωτέρω, υποσημείωση 3. Το Άρθρο 11 του Ν. 20(Ι)/2024 και το Άρθρο 6 του Κώδικα Δεοντολογίας Συμβούλων-Συνεργατών έχουν σχεδόν ταυτόσημη διατύπωση.

¹⁰<https://www.iaac.org.cy/iaac/iaac.nsf/All/967A0F6A9BBC4225C2258C6700233D52?OpenDocument>

Το Σχέδιο Δράσης απαριθμεί τους ακόλουθους βασικούς τομείς κινδύνου: δωροδοκία, εκβιασμός, υπεξαίρεση, νεποτισμός, αθέμιτη άσκηση επιρροής για προσωπικό όφελος, σύγκρουση συμφερόντων, κατάχρηση εξουσίας, έλλειψη διαφάνειας, φαινόμενο περιστρεφόμενων θυρών και παραβίαση δεοντολογικών προτύπων. Το σχέδιο δράσης προβλέπει τα ακόλουθα μέτρα: μελέτη από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες για τον προσδιορισμό των τομέων κινδύνου, αναγκαία δράση και μεθοδολογία παρακολούθησης· συζήτηση των αποτελεσμάτων της μελέτης από τις ενδιαφερόμενες αρχές· εκπαίδευση των PTEFs με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης και άλλα μέτρα. Το σχέδιο δράσης απαιτεί επίσης από κάθε τμήμα ή οργανισμό του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα να αναπτύξει ένα ειδικό-τομεακό σχέδιο καταπολέμησης της διαφθοράς. Προβλέπει επίσης την αναθεώρηση του κώδικα δεοντολογίας για τους δημόσιους υπαλλήλους (υπαλλήλους και επισήμους του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα).

20. Η GRECO τονίζει ότι τα βασικά στοιχεία της παρούσας σύστασης είναι η συνολική αξιολόγηση των συγκεκριμένων κινδύνων διαφθοράς στους οποίους εκτίθενται οι PTEFs (π.χ. κίνδυνοι νεποτισμού, ευνοιοκρατίας ή κίνδυνοι που προκύπτουν από τη διασύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων και πολιτικών παραγόντων· κίνδυνοι που σχετίζονται με τη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων (lobbying), την ιδιοκτησία περιουσιακών στοιχείων ή την απασχόληση μετά την εργοδότηση στην κυβέρνηση) και η ανάπτυξη, βάσει της αξιολόγησης, ειδικού εγγράφου στρατηγικής, με μακροπρόθεσμο όραμα, το οποίο θα καθορίζει συγκεκριμένα μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων που έχουν εντοπιστεί. Η GRECO επισημαίνει ότι το τροποποιημένο Σχέδιο Δράσης της Αρχής κατά της Διαφθοράς περιγράφει ορισμένους τομείς κινδύνου και περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα εν προκειμένω, ξεκινώντας από μια μελέτη ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων. Πρόκειται για θετική εξέλιξη και η GRECO προσβλέπει στη λήψη του εγγράφου στρατηγικής που θα αναπτυχθεί εν ευθέτω χρόνω. Όσον αφορά τους κώδικες δεοντολογίας και τον μηχανισμό παροχής συμβουλών, η GRECO θα τους εξετάσει μέσω των συστάσεων iv και v κατωτέρω.

21. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση iii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση iv

22. Η GRECO συνέστησε i) όπως υιοθετηθεί ένας κώδικας δεοντολογίας για τα άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα, δημοσιευμένος και συμπληρωμένος με ειδική καθοδήγηση αναφορικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων και άλλα σχετικά θέματα ακεραιότητας (όπως την πρόληψη της σύγκρουσης συμφερόντων, δώρα, φιλοξενία και άλλα πλεονεκτήματα, επαφές τρίτων μερών, πρόσθετες δραστηριότητες και καταστάσεις μετά την εργοδότηση, υποχρεώσεις αποκάλυψης, την μεταχείριση εμπιστευτικών πληροφοριών), και (ii) ότι πρέπει να συνδυασθεί με ένα αξιόπιστο και αποτελεσματικό μηχανισμό επίβλεψης και κυρώσεων.
23. Οι αρχές της Κύπρου αναφέρουν ότι ο νέος Κώδικας Δεοντολογίας για τα μέλη της κυβέρνησης έχει ήδη υπογραφεί από κάθε μέλος της κυβέρνησης. Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου ενημέρωσε συγκεκριμένα όλους τους αποδέκτες του Κώδικα σχετικά με τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν κατά την αποδοχή δώρων. Ο νέος

Κώδικας Δεοντολογίας για Συμβούλους-Συνεργάτες έχει γίνει μέρος της σύμβασης εργασίας τους. Και οι δύο αυτοί Κώδικες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Προεδρίας (βλ. υποσημειώσεις 4 και 8 ανωτέρω). Ο Σύμβουλος Δεοντολογίας και η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Προεδρίας μπορούν να εκδίδουν περιοδικά κατευθυντήριες οδηγίες για την ερμηνεία και την εφαρμογή των σχετικών Κωδίκων Δεοντολογίας. Όσον αφορά τον μηχανισμό κυρώσεων, οι αρχές εξηγούν ότι η κλίμακα των κυρώσεων δεν προσδιορίζεται προκειμένου να αποφευχθεί ο περιορισμός της διακριτικής ευχέρειας του Προέδρου ή μέλους της κυβέρνησης να παύσει τους ΡΤΕFs σε περίπτωση παράβασης καθήκοντος. Οι αρχές επισημαίνουν επίσης ότι οι νόμοι περί διαφάνειας στις διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων και οικονομικής αποκάλυψης παρέχουν ξεχωριστούς μηχανισμούς επιβολής κυρώσεων.

24. Η GRECO χαιρετίζει την υιοθέτηση και δημοσίευση των δύο κωδίκων δεοντολογίας, οι οποίοι καλύπτουν πλέον όλους τους ΡΤΕFs που προσδιορίζονται στην έκθεση αξιολόγησης, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο νέος Κώδικας Δεοντολογίας για τα μέλη της κυβέρνησης περιλαμβάνει διατάξεις για την καλή διαχείριση των δημόσιων πόρων, τη σύγκρουση συμφερόντων¹¹, τη μεταχείριση των εμπιστευτικών πληροφοριών και την αποδοχή δώρων και φιλοξενίας. Όσον αφορά τις ασυμβατότητες και μετά την απασχόληση, ο Κώδικας αναφέρεται ειδικά στη σχετική νομοθεσία (βλ. παραγράφους 110 και 122 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Επιπλέον, ο Κώδικας περιλαμβάνει κατάλογο των σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων σε παράρτημα. Ο νέος Κώδικας Δεοντολογίας Συμβούλων-Συνεργατών περιλαμβάνει επίσης τις διατάξεις σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων, τα δώρα και τη φιλοξενία, καθώς και τη διαχείριση εμπιστευτικών πληροφοριών. Η διάταξη σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων ακολουθεί τη διατύπωση της σχετικής νομοθετικής διάταξης (βλ. υποσημείωση 3 ανωτέρω). Κατά την άποψη της GRECO, οι διατάξεις για τις συγκρούσεις συμφερόντων και στους δύο κώδικες αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες που εκφράζονται στην Έκθεση Αξιολόγησης (βλ. παράγραφο 116).
25. Είναι πολύ θετικό ότι και οι δύο Κώδικες περιέχουν γενική απαγόρευση αποδοχής δώρων, με εξαίρεση τα αμιγώς φιλοφρονητικής ή/και ήσσονος σημασίας είδη αναμνηστικού χαρακτήρα, τα οποία προσφέρονται είτε εντός είτε εκτός της Δημοκρατίας, στο πλαίσιο της εθιμοτυπικής πρακτικής ή/και των επίσημων επισκέψεων ή αποστολών, η αξία των οποίων δεν υπερβαίνει τα 150 Ευρώ. Ένα μέλος της κυβέρνησης μπορεί, ωστόσο, να αποδεχθεί ένα δώρο με αξία που υπερβαίνει αυτό το όριο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Σε αντίθεση με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Συμβούλους-Συνεργάτες, ο Κώδικας Δεοντολογίας για τα Μέλη της Κυβέρνησης προβλέπει επίσης την υποχρέωση δήλωσης και καταγραφής σε μητρώο ενός τέτοιου δώρου, καθώς και τη δυνατότητα να συμβουλευθεί το Γενικό Λογιστήριο σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με την αξία ενός δώρου. Στο πλαίσιο αυτό, η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει τονίσει τη σημασία των αυστηρών διατάξεων για τα δώρα (παράγραφος 116 της Έκθεσης Αξιολόγησης), οι οποίες κανονικά θα πρέπει να καλύπτουν τις απαραίτητες διασφαλίσεις διαφάνειας, όπως η δήλωση και η καταγραφή. Αυτές οι διασφαλίσεις είναι σημαντικές για όλα τα δώρα. Όπως έχει επισημάνει προηγουμένως η GRECO, ακόμη και ένα δώρο κάτω από το καθορισμένο όριο μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την αμεροληψία και την ακεραιότητα του παραλήπτη. Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τους Συμβούλους-Συνεργάτες θα επωφελείτο επομένως από την ευθυγράμμιση ή την εναρμόνιση με τον Κώδικα Δεοντολογίας για τα Μέλη της Κυβέρνησης.

¹¹Βλ. παράγραφο 14 ανωτέρω.

26. Η GRECO εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι κανένας από τους δύο Κώδικες δεν συνοδεύεται από πρακτικές οδηγίες, κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι αρκετά βασικά ζητήματα ακεραιότητας εξετάζονται σε ξεχωριστά έγγραφα: για παράδειγμα, ένας νόμος και ένας ξεχωριστός οδηγός είναι αφιερωμένοι στο θέμα της διαδικασίας λήψης δημόσιων αποφάσεων (lobbying)· οι υποχρεώσεις οικονομικής αποκάλυψης ρυθμίζονται από το Νόμο αρ. 137(I)/2024. Η μετ'επαγγελματική δραστηριότητα ρυθμίζεται από το Νόμο αρ. 114(I)/2007, ο οποίος, ωστόσο, δεν επεκτείνεται σε όλους τους πολιτικούς διορισμούς (βλ. παράγραφο 124 και υποσημείωση 57 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Σε αυτό το πλαίσιο, η GRECO επαναλαμβάνει τη μακροχρόνια θέση της όσον αφορά τη σημασία της ενοποίησης όλων των κανόνων ακεραιότητας σε ένα ενιαίο έγγραφο. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να αναπτύξουν την απαραίτητη πρακτική καθοδήγηση και για τους δύο Κώδικες με πραγματικά παραδείγματα όσο και επεξηγηματικό υλικό, παρέχοντας παραπομπές σε όλη τη σχετική νομοθεσία και τις κατευθυντήριες γραμμές. Όταν οι πληροφορίες είναι διάσπαρτες, η πιθανότητα να αγνοηθούν είναι υψηλή, δημιουργώντας ένα πιθανό κενό γνώσης. Η περιοδική έκδοση κατευθυντήριων γραμμών από τους φορείς παρακολούθησης δεν μπορεί να αντικαταστήσει έναν ολοκληρωμένο, προσανατολισμένο στην πρακτική οδηγό ή εγχειρίδιο που θα συνοδεύει τους κώδικες δεοντολογίας.
27. Συνοψίζοντας λοιπόν, κι ενώ οι αρχές πρέπει να λάβουν τα εύσημα για το σημαντικό έργο που έχουν επιτελέσει σχετικά με τους προαναφερθέντες Κώδικες Δεοντολογίας, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες και η GRECO αναμένει με ενδιαφέρον την ενημέρωση σχετικά με το θέμα αυτό εν ευθέτω χρόνω. Το πρώτο μέρος της παρούσας σύστασης θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει εν μέρει εφαρμοστεί.
28. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO επισημαίνει ότι υπάρχουν ξεχωριστοί μηχανισμοί εποπτείας για τα Μέλη της Κυβέρνησης και τους Συμβούλους-Συνεργάτες.
29. Σύμφωνα με το Άρθρο 16 του Κώδικα Δεοντολογίας για τα Μέλη της Κυβέρνησης, ο Σύμβουλος Δεοντολογίας εκτελεί καθήκοντα παρακολούθησης και διερευνά μια εικαζόμενη παράβαση του Κώδικα από Μέλος της Κυβέρνησης. Η έρευνα αυτή διενεργείται είτε κατόπιν εντολής του Προέδρου, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας του Συμβούλου Δεοντολογίας με την έγκριση του Προέδρου. Με βάση την έρευνα αυτή, ο Πρόεδρος αποφασίζει για την ύπαρξη παραβίασης του Κώδικα και για τα κατάλληλα μέτρα τα οποία, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παραβίασης, μπορούν να λάβουν τη μορφή διόρθωσης ή/και ανάληψης πολιτικής ευθύνης ή τερματισμού των καθηκόντων του μέλους που αφορά. Κάθε απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν απαλλάσσει το μέλος της Κυβέρνησης από τις διατάξεις άλλων νόμων της Δημοκρατίας.
30. Σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Κώδικα Δεοντολογίας Συμβούλων-Συνεργατών, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Προεδρίας της Δημοκρατίας εκτελεί καθήκοντα παρακολούθησης σε συνεργασία με και βάσει των οδηγιών του μέλους της Κυβέρνησης που αφορά. Η μονάδα αυτή διερευνά εικαζόμενη παράβαση του Κώδικα από σύμβουλο και ενημερώνει το μέλος της Κυβέρνησης για τα ευρήματα της. Το μέλος της Κυβέρνησης αποφασίζει για τα αναγκαία ή/και κατάλληλα μέτρα που μπορούν να λάβουν τη μορφή διορθωτικών μέτρων ή/και τερματισμού ή/και καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Σε περίπτωση σοβαρής παραβίασης που συνεπάγεται ποινική ευθύνη, το μέλος της Κυβέρνησης μπορεί να αποταθεί στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

31. Η GRECO εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το εποπτικό όργανο και ο μηχανισμός καθορίζονται σε κάθε Κώδικα Δεοντολογίας. Ταυτόχρονα όμως, υπάρχει έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τις κυρώσεις. Ενώ ο τερματισμός των καθηκόντων ή της απασχόλησης φαίνεται να είναι η πιο σοβαρή, οι Κώδικες δεν διευκρινίζουν σε τι μπορεί να αντιστοιχεί ένα διορθωτικό μέτρο. Θα ήταν χρήσιμο να αναφέρεται, είτε στους Κώδικες είτε σε σχετικές πρακτικές οδηγίες, τι είδους παράπτωμα συνιστά σοβαρή παράβαση, καθώς και ποιες είναι οι συνέπειες για λιγότερο σοβαρές παραβάσεις. Η GRECO σημειώνει το επιχείρημα των αρχών σχετικά με τη διακριτική ευχέρεια του Προέδρου ή μέλους της Κυβέρνησης σε τέτοια θέματα, ωστόσο, η σαφήνεια και η διαφάνεια είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων συμπεριφοράς. Η GRECO θεωρεί ότι το δεύτερο μέρος της σύστασης έχει εφαρμοστεί εν μέρει. Ο μηχανισμός κυρώσεων σχετικά με τη γνωστοποίηση χρηματοοικονομικών πληροφοριών θα αναλυθεί στη σύσταση xi κατωτέρω.
32. Ός εκ τούτου, η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση iv έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση v

33. Η GRECO συνέστησε (i) την ανάπτυξη μηχανισμών για την προώθηση και την ανάδειξη της ευαισθητοποίησης σε θέματα ακεραιότητας ανάμεσα σε άτομα που ασκούν ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα, συμπεριλαμβανομένης και μέσω επιμόρφωσης για την ακεραιότητα σε τακτά χρονικά διαστήματα, και (ii) εγκαθίδρυση ειδικής εμπιστευτικής συμβουλευτικής για παροχή συμβουλής σε άτομα που ασκούν ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα για την ακεραιότητα, τις συγκρούσεις συμφερόντων και την πρόληψη της διαφθοράς.
34. Όσον αφορά την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση, οι αρχές κάνουν αναφορά στο συνεχιζόμενο πρόγραμμα κατάρτισης της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς. Από τον Ιούνιο του 2023 έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 51 εκπαιδευτικές και ενημερωτικές συνεδρίες. Περίπου 1.300 άτομα έχουν παρακολουθήσει τις παραπάνω συνεδρίες. Συμμετείχαν περίπου 60 PTEFs, μεταξύ των οποίων 20 υπουργοί και υφυπουργοί, και 10 επίτροποι. Καλύφθηκαν τα ακόλουθα θέματα: διαφάνεια στη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων (lobbying), ευαισθητοποίηση, σύγκρουση συμφερόντων, διαδικασίες έρευνας καταγγελιών, περιστρεφόμενες θύρες και αναφορά παραβάσεων (whistleblowing). Οι αρχές επισημαίνουν επίσης τον Οδηγό και τις εγκυκλίους σχετικά με τη διαφάνεια στη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων (lobbying) από την εν λόγω Αρχή (βλέπε σύσταση viii κατωτέρω).
35. Όσον αφορά την εμπιστευτική συμβουλευτική, οι αρχές αναφέρουν ότι σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των εφαρμοστέων Κωδίκων Δεοντολογίας¹², τα μέλη της Κυβέρνησης λαμβάνουν την εν λόγω συμβουλευτική από τον Σύμβουλο Δεοντολογίας και οι Σύμβουλοι-Συνεργάτες από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Προεδρίας.

¹² Άρθρο 11 του Κώδικα Δεοντολογίας Συμβούλων-Συνεργατών, Άρθρο 16 του Κώδικα Δεοντολογίας Μελών της Κυβέρνησης.

36. Η GRECO σημειώνει ότι έχουν διοργανωθεί εκπαιδευτικά σεμινάρια από την Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς και στα οποία συμμετείχαν αρκετοί PTEFs

(συμπεριλαμβανομένων υπουργών και υφυπουργών). Πρόκειται για μια εξαιρετική εξέλιξη και η GRECO πιστεύει ότι οι αρχές θα συνεχίσουν να διασφαλίζουν ότι όλες οι κατηγορίες των PTEFs ακολουθούν μαθήματα αρχικής και επαναληπτικής εκπαίδευσης ακεραιότητας. Το πρώτο μέρος της σύστασης μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει εφαρμοστεί πλήρως.

37. Όσον αφορά την εμπιστευτική συμβουλευτική, η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν και επαναλαμβάνει τη πάγια θέση της ότι δεν είναι σκόπιμο να ανατεθεί η συμβουλευτική λειτουργία σε όργανο υπεύθυνο για τη διερεύνηση παραπτωμάτων και την επιβολή των κανόνων συμπεριφοράς, καθώς αυτό μπορεί να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Δεδομένων των εποπτικών καθηκόντων του Συμβούλου Δεοντολογίας και της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, οι PTEFs ίσως αποφύγουν την αναζήτηση συμβουλών από αυτά τα όργανα όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα ηθικό δίλημμα, από φόβο επακόλουθης δράσης εναντίον τους. Το γεγονός ότι ένας άλλος αξιωματούχος (ο Πρόεδρος ή ένα μέλος της Κυβέρνησης) λαμβάνει την τελική απόφαση σχετικά με την εφαρμοστέα κύρωση για παράβαση καθήκοντος δεν μετριάζει αυτήν την ανησυχία. Η GRECO υπογραμμίζει ότι το στοιχείο της εμπιστοσύνης είναι ζωτικής σημασίας για έναν συμβουλευτικό μηχανισμό. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τη μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη του μηχανισμού εμπιστευτικής παροχής συμβουλών, λαμβάνοντας υπόψη τις εν λόγω εκτιμήσεις. Το δεύτερο μέρος της παρούσας σύστασης θεωρείται ότι δεν έχει υλοποιηθεί.

38. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση ν έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση νι

39. *Η GRECO συνέστησε όπως (i) η πρόσβαση σε πληροφορίες να είναι αντικείμενο μιας ανεξάρτητης και διεξοδικής ανάλυσης, με ιδιαίτερη εστίαση στον σκοπό του Νόμου 184(I)/2017, τις εξαιρέσεις στο δικαίωμα στην πρόσβαση σε πληροφορίες και την εφαρμογή αυτών των εξαιρέσεων στην πράξη, τις εφαρμόσιμες προθεσμίες, στο σύστημα των τελών και την εφαρμογή του νόμου, και (ii) υπό το φως των ευρημάτων της ανάλυσης αυτής, να ληφθούν επιπρόσθετα μέτρα για τη βελτίωση της δημοσίας πρόσβασης σε πληροφορίες και μια κουλτούρα διαφάνειας ανάμεσα στις δημόσιες αρχές, όπου είναι απαραίτητο.*
40. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, οι αρχές ενημερώνουν την GRECO ότι έχει ανατεθεί στο Πανεπιστήμιο UCLAN Κύπρου ανεξάρτητη μελέτη με ιδιαίτερη έμφαση στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 184(I)/2017. Η μελέτη απεστάλη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης στις 4 Νοεμβρίου 2024. Στις 7 Μαΐου 2025, η Επίτροπος Πληροφοριών παρουσίασε τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα ευρήματα της μελέτης (ορισμένα από τα οποία ήταν επικριτικά), τα οποία το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης διαβίβασε στους συντάκτες.
41. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, στις 7 Φεβρουαρίου 2025, η Επίτροπος Πληροφοριών εξέδωσε τον Κώδικα Πρακτικής για την καλύτερη εφαρμογή του Νόμου 184(I)/2017. Στόχος του Κώδικα είναι οι δημόσιες αρχές, οι δημοσιογράφοι και οι πολίτες να εξηγήσουν ορισμένες διατάξεις του νόμου, ιδίως όσον αφορά τις εξαιρέσεις, τις προθεσμίες και τα τέλη, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι διατάξεις αυτές θα πρέπει να εφαρμόζονται στην πράξη από τις δημόσιες αρχές, να βοηθούν τους πολίτες στην υποβολή αιτήσεων πρόσβασης και να βοηθούν τις δημόσιες αρχές στην

αντιμετώπιση των εν λόγω αιτημάτων. Ο Κώδικας είναι νομικά δεσμευτικό έγγραφο και περιλαμβάνει πρακτικά παραδείγματα. Σύμφωνα με την Επίτροπο Πληροφοριών, από την έναρξη ισχύος του Νόμου 184(Ι)/2017, έχουν εγκριθεί 267 σχέδια δημοσίευσης, έχουν εξεταστεί 76 καταγγελίες, έχουν απαντηθεί 45 γραπτές ερωτήσεις και έχουν οργανωθεί εκπαιδευτικές παρουσιάσεις και εκστρατείες. Επιπλέον, τον Δεκέμβριο του 2024, η Επίτροπος διοργάνωσε συνέντευξη Τύπου για τα μέλη του Τύπου για να εξηγήσει το πεδίο εφαρμογής και την εφαρμογή του Νόμου 184(Ι)/2017. Στις αρχές του 2024 και του 2025 πραγματοποιήθηκαν δύο εκστρατείες ενημέρωσης (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, εφημερίδες και ραδιοφωνικά σποτ) με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης του κοινού στην πληροφόρηση και την προώθηση μιας κουλτούρας διαφάνειας.

42. Η GRECO λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και χαιρετίζει το γεγονός ότι η απαιτούμενη μελέτη έχει ανατεθεί σε εκπροσώπους του ακαδημαϊκού κόσμου. Η μελέτη περιλαμβάνει λεπτομερή ανάλυση των εξαιρέσεων από το δικαίωμα πρόσβασης στην πληροφόρηση, καθώς και άλλα ζητήματα που θίγονται στο πρώτο μέρος της παρούσας σύστασης. Ως εκ τούτου, το μέρος αυτό μπορεί να θεωρηθεί ότι υλοποιήθηκε ικανοποιητικά. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO χαιρετίζει τη δημοσίευση του Κώδικα Πρακτικής από την Επίτροπο Πληροφοριών. Το έγγραφο αυτό είναι διεξοδικό και έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει την πρακτική εφαρμογή του εν λόγω νόμου. Η GRECO εκτιμά επίσης τις διάφορες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης της Επιτροπής. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις θετικές εξελίξεις, η GRECO ωστόσο πιστεύει ότι απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων νομοθετικών και πρακτικών ελλείψεων που εντοπίζονται στην Έκθεση Αξιολόγησης (παράγραφοι 71-73 – για παράδειγμα, τέλη που επιβάλλονται, προθεσμία 30 ημερών), τα οποία πηγαίνουν πέρα από την ευαισθητοποίηση και τη διασαφήνιση. Η GRECO επισημαίνει ότι η Επίτροπος Πληροφοριών διαφωνεί με ορισμένα ευρήματα της μελέτης του UCLAN και ότι δεν είναι σαφές ποιες από τις συστάσεις της μελέτης πρόκειται να ληφθούν υπόψη από τις αρχές¹³. Η GRECO θα συνεχίσει να αξιολογεί αυτό το ζήτημα και αναμένει να ενημερωθεί εν ευθέτω χρόνω (βλέπε επίσης υποσημείωση 13). Αυτό το μέρος της σύστασης έχει εφαρμοστεί εν μέρει.

43. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση vi έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση vii

44. *Η GRECO συνέστησε την υιοθέτηση ενός θεσμικού μηχανισμού για την παρακολούθηση της ποιότητας της διαδικασίας διαβούλευσης ώστε να διασφαλιστεί η σχετική και έγκαιρη εμπλοκή των ενδιαφερομένων στην πολιτική/ρυθμιστική ανάπτυξη.*
45. Οι αρχές υποβάλουν ότι το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφαση της 4^{ης} Ιανουαρίου 2024, ενέκρινε την έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας ηλεκτρονικής διαβούλευσης¹⁴

¹³ Οι αρχές παρουσίασαν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την εν λόγω σύσταση κατά τη διάρκεια της 100^{ης} Συνεδρίας της Ολομέλειας της GRECO. Οι εξελίξεις που αναφέρθηκαν, και η αποτελεσματική εφαρμογή τους, θα εξεταστούν κατά την επόμενη περίοδο υποβολής εκθέσεων.

¹⁴ η-Διαβούλευση (η πλατφόρμα ξεκίνησε ήδη το 2023, ωστόσο, δεν ήταν ένα ενιαίο αποθετήριο όλων των δημόσιων διαβουλεύσεων – βλέπε παραγράφους 74-76 της Έκθεσης Αξιολόγησης).

ως ενιαίου σημείου δημόσιας διαβούλευσης και ενέκρινε την αναθεωρημένη έκδοση του πρακτικού οδηγού¹⁵ που αναπτύχθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης (DGG). Ο οδηγός τονίζει την ανάγκη να εντοπιστούν και να ενημερωθούν εγκαίρως οι ενδιαφερόμενοι για την επικείμενη διαδικασία διαβούλευσης (στα αρχικά στάδια της προετοιμασίας ενός νέου νομοσχεδίου). Σύμφωνα με τον οδηγό, η ελάχιστη διάρκεια μιας διαβούλευσης θα πρέπει να είναι τέσσερις εβδομάδες. Αυτό μπορεί να επεκταθεί σε περίπλοκα ζητήματα και να επιταχυνθεί σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις. Η απάντηση της αρμόδιας αρχής στη ληφθείσα συνεισφορά θα πρέπει να δημοσιεύεται στην πλατφόρμα εγκαίρως, εντός δύο εβδομάδων από την ολοκλήρωση της διαβούλευσης. Οι αρμόδιες αρχές ενθαρρύνονται επίσης να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των διαβουλεύσεων που διεξάγονται κάθε χρόνο, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού και της ανταπόκρισης των συνεισφορών που λαμβάνονται από τα ενδιαφερόμενα μέρη, των μέσων και των εργαλείων που χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη τη διαδικασία και του βαθμού στον οποίο οι διαβουλευσεις συνέβαλαν στην αποσαφήνιση της πολιτικής που προωθεί η υπό εξέταση νομοθεσία. Σε κάθε υπουργείο/υπηρεσία ορίστηκαν συντονιστές δημόσιων διαβουλεύσεων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι ενήμεροι και να έχουν μια γενική εικόνα των διαβουλεύσεων που λαμβάνουν χώρα, να παρέχουν τεχνική υποστήριξη στους υπεύθυνους δημόσιων διαβουλεύσεων που είναι αρμόδιοι για την οργάνωση και τη διεξαγωγή των διαβουλεύσεων και να διασφαλίζουν τον συνολικό συντονισμό του έργου τους. Τον Οκτώβριο του 2024 οργανώθηκε ειδική επιμόρφωση για υπαλλήλους από διάφορα υπουργεία και τμήματα. Σύμφωνα με την Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, πραγματοποιήθηκαν 11 δημόσιες διαβουλευσεις κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου (έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023), κατά την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου έως τις 19 Δεκεμβρίου 2024 ο αριθμός των διαβουλεύσεων αυξήθηκε σε 112, που αφορούσαν 77 υπηρεσίες/τμήματα. Ελήφθησαν 792 παρατηρήσεις από 472 εγγεγραμμένους εξωτερικούς χρήστες της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης είναι η κεντρική υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την ενημέρωση της πλατφόρμας δημόσιας διαβούλευσης και για την παρακολούθηση όλων των διαβουλεύσεων που πραγματοποιούνται μέσω αυτής. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, όλα τα υπουργεία και οι υπηρεσίες υποχρεούνται να διενεργούν εσωτερική αξιολόγηση κάθε διαδικασίας χρησιμοποιώντας τυποποιημένο υπόδειγμα. Η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης εξετάζει τις εκθέσεις αυτές για να εξασφαλίσει την ποιότητα και την έγκαιρη υποβολή, να προωθήσει τις ορθές πρακτικές και να βελτιώσει τη διαδικασία διαβούλευσης (μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω καθοδήγησης και εκπαίδευσης).

46. Η GRECO λαμβάνει υπόψη αυτές τις πληροφορίες και χαιρετίζει την έναρξη της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία αντικαθιστά την προηγούμενη πρακτική της διασποράς των δημόσιων διαβουλεύσεων στους ιστότοπους των διαφόρων υπουργείων. Αυτό είναι αναμφίβολα μια θετική εξέλιξη, όπως και ο διορισμός συντονιστών δημόσιας διαβούλευσης σε κάθε υπουργείο ή υπηρεσία. Η GRECO επισημαίνει επίσης ότι οι αρχές οφείλουν να αξιολογούν κάθε διαδικασία και καλούνται επίσης να διενεργούν ετήσιες αξιολογήσεις των διαβουλεύσεων που διεξάγονται προκειμένου να εντοπίζουν τα διδάγματα που αντλήθηκαν. Η κεντρική παρακολούθηση από την Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης είναι υψίστης σημασίας για την ανάπτυξη συνεκτικών και ορθών πρακτικών σε όλους τους τομείς.

¹⁵https://e-consultation.gov.cy/wp-content/uploads/2024/01/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%94%CE%B5%CE%BA%CE%AD%CE%BC%CE%B2%CF%81%CE%B9%BF%CF%82-2023.pdf

Η GRECO πιστεύει ότι, από κοινού, τα μέτρα αυτά θα αποφέρουν απτά αποτελέσματα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την εγκαιρότητα της διαδικασίας διαβούλευσης.

47. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση vii έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση viii

48. *Η GRECO συνέστησε όπως η Αρχή κατά της Διαφθοράς αναπτύξει πρακτική καθοδήγηση για την εφαρμογή των κανόνων για το πώς άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα εμπλέκονται σε επαφές με λομπίστες και άλλα τρίτα μέρη τα οποία αναζητούν να επηρεάσουν κυβερνητικές διαδικασίες και αποφάσεις.*
49. Οι αρχές αναφέρουν ότι την περίοδο 2024-2025, η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς εξέδωσε τέσσερις εγκυκλίους¹⁶ σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή του νόμου περί Διαφάνειας στις Διαδικασίες Λήψης Δημόσιων Αποφάσεων και Συναφών Θεμάτων¹⁷. Τρεις εγκύκλιοι απευθύνονται σε δημοσίους υπαλλήλους και δημοσίους αξιωματούχους και παρέχουν λεπτομερείς εξηγήσεις για τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο των συναντήσεων με εκπροσώπους ομάδων ενδιαφέροντος. Μια εγκύκλιος αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων. Επιπλέον, η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς δημοσίευσε έναν πρακτικό οδηγό¹⁸ για την εφαρμογή του προαναφερθέντος νόμου τον Απρίλιο του 2024. Ο οδηγός αυτός περιέχει τους σχετικούς ορισμούς και παρέχει εξηγήσεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του νόμου και τις υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων και των εκπροσώπων ομάδων ενδιαφέροντος. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων, ο οδηγός καλύπτει τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια συνάντηση με έναν εκπρόσωπο της ομάδας ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής γραπτής αναφοράς.
50. Η GRECO χαιρετίζει τη δημοσίευση του πρακτικού οδηγού για την εκπροσώπηση ομάδων συμφερόντων και των σχετικών επεξηγηματικών εγκυκλίων. Κατά την άποψη της GRECO, τα εν λόγω υλικά είναι επαρκώς λεπτομερή και παρέχουν την αναγκαία καθοδήγηση τόσο στους PTEFs όσο και στους εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων.
51. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση viii έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση ix

52. *Η GRECO συνέστησε ότι το καθεστώς μετά την εργοδότηση πρέπει να αναθεωρηθεί ούτως ώστε να βελτιωθεί η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα του και ότι πρέπει να διευρυνθεί το πεδίο του για να καλύψει όλα τα άτομα με ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα.*

¹⁶ Ανεξάρτητη αρχή κατά της Διαφθοράς

¹⁷ Νόμος 20(Ι)/2022· βλέπε παράγραφο 77 της Έκθεσης Αξιολόγησης.

¹⁸[https://www.iaac.org.cy/iaac/iaac.nsf/All/6592AFF7EF59E552C2258BB0002776FD/\\$file/%CE%A0%CE%A1%CE%91%CE%9A%A4%CE%99%CE%9A%9F%CE%A3%20%CE%9F%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%9F%CE%93%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%9D%Ff%CE%9C%CE%9F%CE%A5%20\(%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%A5%CE%9D%97%CE%9A%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%91\).pdf?OpenElement](https://www.iaac.org.cy/iaac/iaac.nsf/All/6592AFF7EF59E552C2258BB0002776FD/$file/%CE%A0%CE%A1%CE%91%CE%9A%A4%CE%99%CE%9A%9F%CE%A3%20%CE%9F%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%9F%CE%93%CE%97%CE%A3%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%9D%Ff%CE%9C%CE%9F%CE%A5%20(%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%A5%CE%9D%97%CE%9A%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%91).pdf?OpenElement)

53. Οι αρχές αναφέρουν ότι τον Ιούνιο του 2024, η Προεδρία ανέθεσε στην Επίτροπο Νομοθεσίας να εκπονήσει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Οικονομικών, νομοσχέδιο για την τροποποίηση του σχετικού νόμου (Νόμος 114(I)/2007). Το έργο αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη.
54. Η GRECO επισημαίνει ότι δεν έχει υποβληθεί ακόμα προς αυτή προσχέδιο νομοσχεδίου προς εξέταση. Η GRECO εκτιμά ότι οι εργασίες για την εφαρμογή αυτής της σύστασης έχουν ξεκινήσει και προσβλέπει στη λήψη ενημέρωσης εν ευθέτω χρόνω.
55. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση ix δεν έχει υλοποιηθεί.

Σύσταση x

56. *Η GRECO συνέστησε (i) την επέκταση σε όλα τα άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα (συμπεριλαμβανομένων των αναπληρωτών εκπροσώπων, του διευθυντή του Γραφείου Τύπου του Προέδρου, των συμβούλων του Προέδρου και των CPTAs που έχουν προσληφθεί κατά τη διακριτική ευχέρεια της κεντρικής κυβέρνησης για να συμβουλεύουν τα άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα) του καθήκοντος να δηλώνουν τα οικονομικά συμφέροντα τους, και να αξιολογηθεί η συμπερίληψη των πληροφοριών για συζύγους, πολιτικούς συμβίους και εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας, (είναι κατανοητό ότι οι τελευταίες πληροφορίες δεν είναι αναγκαίο να δημοσιεύονται); (ii) τον επανασχεδιασμό των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων για παροχή αναλυτικότερης πληροφόρησης και καλύτερης συγκρισιμότητας, (iii) την υποβολή τους διαδικτυακά σε μορφή που να είναι αναγνώσιμη από μηχανή για να επιτραπεί η αυτοματοποιημένη επεξεργασία και επαλήθευση, και (iv) την αναθεώρηση της συχνότητας της υποχρέωσης αποκάλυψης με σκοπό την ενίσχυση της χρησιμότητας των πληροφοριών που παραλαμβάνονται και τη συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος.*
57. Οι Αρχές αναφέρουν τη θέσπιση, στις 11 Ιουλίου 2024, δύο νόμων: Ν 112(I)/2024 «περί του Προέδρου, των Υπουργών και των Βουλευτών της Κυπριακής Δημοκρατίας (Υποβολή και Έλεγχος Καταστάσεων Προσωπικής και Επαγγελματικής Περιουσίας)¹⁹ και Ν 137(I)/2024 «περί Ορισμένων Αξιωματούχων και Ορισμένων Δημόσια Εκτεθειμένων Προσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας (Υποβολή και Έλεγχος Δήλωσης Περιουσιακών Στοιχείων και Καταστάσεων Προσωπικής και Επαγγελματικής Περιουσίας)»²⁰. Ενώ ο πρώτος νόμος καλύπτει τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβέρνησης, ο δεύτερος νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους άλλους PTEFs.
58. Όσον αφορά τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβέρνησης (20 PTEFs συνολικά), υποχρεούνται να υποβάλουν δήλωση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της προσωπικής και επαγγελματικής περιουσίας τους τόσο εντός όσο και εκτός της Δημοκρατίας εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους. Η δήλωση αυτή καλύπτει ακίνητα, επενδύσεις και διάφορες απαιτήσεις, οχήματα και άλλα κινητά περιουσιακά στοιχεία, καταθέσεις, δάνεια, πιστωτικά και χρεωστικά υπόλοιπα σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πρέπει να υποβάλουν εκ νέου τη δήλωση αυτή αν έχουν παρέλθει πέντε έτη από την προηγούμενη υποβολή.

¹⁹ Ο περί του Προέδρου, των Υπουργών και των Βουλευτών της Κυπριακής Δημοκρατίας (Υποβολή και Έλεγχος Καταστάσεων Προσωπικής και Επαγγελματικής Περιουσίας) Νόμος του 2024 - 112(I)/2024

²⁰ Βλέπε παράγραφο 8 ανωτέρω, υποσημείωση 5

Πρέπει επίσης να υποβάλουν τη δήλωση αυτή τέσσερις μήνες μετά την αποχώρησή τους από το αξίωμα που κατείχαν, μαζί με δήλωση εσόδων και δαπανών κατά τη διάρκεια της θητείας τους²¹ καθώς και δήλωση που να εξηγεί κάθε αύξηση ή μείωση του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού τους κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να ακολουθούν το καθιερωμένο υπόδειγμα και να αποστέλλονται σε μορφή pdf σε ηλεκτρονική διεύθυνση της ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής, η οποία έχει καθήκοντα εποπτείας και είναι υπεύθυνη για την τήρηση των αρχείων και τη δημοσίευση των δηλώσεων στον ιστότοπό της. Η επιτροπή επικουρείται από δημόσιους υπαλλήλους της Βουλής των Αντιπροσώπων, οι οποίοι εξετάζουν και ελέγχουν τις δηλώσεις πριν τις διαβιβάσουν για αυτοματοποιημένους ελέγχους.

59. Όσον αφορά τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, τον Αναπληρωτή Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, τον Διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου, τον Διευθυντή του Γραφείου Τύπου του Προέδρου και τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου (Παράρτημα II του Ν. 137(I)/2024 – 5 PTEFs), υποχρεούνται να υποβάλλουν τις ίδιες δηλώσεις και δηλώσεις, όπως και η προηγούμενη κατηγορία των PTEFs, εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους, ανά πέντε χρόνια όσο εξασκούν τα καθήκοντα αυτά και εντός τεσσάρων μηνών από την αποχώρησή τους. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να ακολουθούν το καθιερωμένο υπόδειγμα και να αποστέλλονται σε μορφή pdf σε ηλεκτρονική διεύθυνση του Ειδικού Συμβουλίου, το οποίο διορίζεται από την Κυβέρνηση. Το Συμβούλιο έχει καθήκοντα εποπτείας και είναι υπεύθυνο για την τήρηση των αρχείων και τη δημοσίευση των δηλώσεων στον ιστότοπό του. Επικουρείται από τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου. Η Γραμματεία εξετάζει τις δηλώσεις πριν τις διαβιβάσει για αυτοματοποιημένους ελέγχους.
60. Όσον αφορά τους Επιτρόπους και τους αναπληρωτές τους που διορίζονται από τον Πρόεδρο ή το Υπουργικό Συμβούλιο και τους συμβούλους-συνεργάτες που απασχολούνται από την Κυβέρνηση (Παράρτημα I του Ν. 137(I)/2024), πρέπει να υποβάλλουν δήλωση περιουσιακών στοιχείων εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους, ανά τριετία κατά τη διάρκεια της θητείας τους και εντός τεσσάρων μηνών από την αποχώρησή τους. Η δήλωση αυτή καλύπτει κινητή και ακίνητη περιουσία, σημαντικά οικονομικά συμφέροντα σε οποιαδήποτε επιχείρηση, καταθέσεις και δάνεια σε τράπεζες ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, χρέη και υποχρεώσεις, περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους αποτιμώμενα σε τίτλους, καταπιστεύματα, ομόλογα, ομολογίες, μετοχές και μερίσματα ιδίων οικονομικών συμφερόντων σε ιδιωτικές και δημόσιες εταιρείες, μίσθωση θυρίδων σε τράπεζες ή άλλους οργανισμούς, έσοδα ή οφέλη από ασφαλιστικές συμβάσεις, επενδυτικά προϊόντα και οποιοδήποτε άλλο εισόδημα. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης οποιαδήποτε αλλαγή στα περιουσιακά στοιχεία που έχει συμβεί από την αμέσως προηγούμενη δήλωση, μαζί με επαρκείς εξηγήσεις για να δικαιολογήσει οποιαδήποτε αλλαγή. Οι δηλώσεις πρέπει να υποβάλλονται στο προαναφερόμενο Ειδικό Συμβούλιο μέσω ηλεκτρονικού συστήματος²². Οι αρχές αναφέρουν ότι ο Ν. 137(I)/2024 τέθηκε σε ισχύ στις 28 Φεβρουαρίου 2025. Η προθεσμία υποβολής των πρώτων δηλώσεων λήγει στις 27 Ιουνίου 2025. Μέχρι σήμερα, 18 PTEFs έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία υποβολής και 7 από αυτοί την έχουν ολοκληρώσει.

²¹ Η δήλωση εσόδων και δαπανών είναι λεπτομερής ετήσια κατάσταση που περιέχει πληροφορίες για κάθε ξεχωριστό έτος της θητείας του αξιωματούχου.

²² <https://pothenesxes.gov.cy>

61. Όλες οι προαναφερόμενες δηλώσεις περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τον/την σύζυγο ή τον/την σύντροφο και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας. Οι πληροφορίες αυτές δεν δημοσιοποιούνται.
62. Η GRECO χαιρετίζει αυτήν τη σημαντική αναβάθμιση του καθεστώτος δήλωσης για τους PTEFs. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, η GRECO επικροτεί την απόφαση των αρχών να απαιτήσουν να συμπεριληφθούν στις δηλώσεις οι πληροφορίες σχετικά με τους συζύγους, τους συντρόφους και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειας των PTEFs. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό βήμα προς την εξασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας σε αυτόν τον τομέα. Η GRECO επισημαίνει επίσης ότι οι απαιτήσεις δήλωσης έχουν επεκταθεί σε όλους τους PTEFs. Για το λόγο αυτό η GRECO θεωρεί το συγκεκριμένο τμήμα της σύστασης να έχει συνεπώς εφαρμοστεί ικανοποιητικά.
63. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO εξέτασε τα νέα έντυπα δήλωσης, τα οποία έχουν σαφή διάταξη και καλύπτουν διαφορετικά είδη περιουσιακών στοιχείων, συμφερόντων και υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα, καλύπτουν πλέον την κινητή περιουσία, καλύπτοντας έτσι το κενό που εντοπίστηκε στην Έκθεση Αξιολόγησης (παράγραφος 128). Ως εκ τούτου, η GRECO θεωρεί ότι το εν λόγω μέρος της σύστασης εφαρμόστηκε ικανοποιητικά.
64. Όσον αφορά το τρίτο μέρος της σύστασης, η GRECO επισημαίνει ότι οι επίτροποι, οι αναπληρωτές τους και οι σύμβουλοι-συνεργάτες υποβάλλουν δηλώσεις μέσω ηλεκτρονικού συστήματος, ενώ ένας μικρός αριθμός PTEFs (25 συνολικά) αποστέλλουν τις δηλώσεις τους μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον αρμόδιο φορέα. Οι αρχές διευκρινίζουν, ωστόσο, ότι οι δηλώσεις των τελευταίων υποβάλλονται σε αυτοματοποιημένους ελέγχους. Ως εκ τούτου, η GRECO θεωρεί ότι αυτό το μέρος της σύστασης εφαρμόστηκε ικανοποιητικά.
65. Όσον αφορά το τέταρτο μέρος της σύστασης, η GRECO επισημαίνει ότι ο ισχύον νόμος δεν προβλέπει την τακτική υποβολή εκθέσεων από τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβέρνησης κατά τη διάρκεια της θητείας τους, εκτός από την υποχρέωση υποβολής εκ νέου δήλωσης αν έχουν παρέλθει πέντε έτη από την προηγούμενη υποβολή. Όσον αφορά τις άλλες κατηγορίες των PTEFs, η συχνότητα υποβολής εκθέσεων είναι είτε ανά τριετία είτε ανά πενταετία κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Οι αρχές τονίζουν ότι η δήλωση εσόδων και δαπανών καλύπτει κάθε έτος της θητείας του αξιωματούχου. Η GRECO επισημαίνει, ωστόσο, ότι μόνο ένας μικρός αριθμός των PTEFs (συνολικά 25 – βλέπε παραγράφους 60-61 ανωτέρω) υποβάλλουν αυτού του είδους δήλωση. Σε κάθε περίπτωση, η υποβολή δήλωσης που καλύπτει διάφορα έτη και η υποβολή αρκετών ετήσιων δηλώσεων δεν είναι ισοδύναμες από την άποψη της διαφάνειας και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Η GRECO υπενθυμίζει ότι συνέστησε συγκεκριμένα «πιο συχνή» - ετήσια - υποβολή εκθέσεων: τα τρία έτη είναι μια μάλλον μακρά περίοδος, ειδικά αν έχει υπάρξει σημαντική αλλαγή στα περιουσιακά στοιχεία (βλέπε παράγραφο 128 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Γενικά, αυτό το μέρος της σύστασης θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν έχει υλοποιηθεί/εφαρμοστεί.
66. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση x έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση χι

67. Η GRECO συνέστησε (i) τη διασφάλιση ουσιαστικών επαληθεύσεων οικονομικών δηλώσεων ατόμων που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα, (ii) να δοθεί για το σκοπό αυτό επαρκής εξουσία, εξειδίκευση, πόροι, και ανεξαρτησία, και (iii) να τεθούν σε εφαρμογή ξεκάθαρες επιπτώσεις και αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις για να διασφαλιστεί η αλήθεια των πληροφοριών που δηλώνονται, καθώς επίσης και η ουσιαστικά έγκαιρη υποβολή δήλωσης.
68. Οι Αρχές παραπέμπουν στον Νόμο αρ. 112(I)/2024 (Άρθρα 8-13) και στον Νόμο αρ. 137(I)/2024 (Άρθρα 9-16· βλέπε επίσης σύσταση x ανωτέρω). Οι νόμοι αυτοί θεσπίζουν δύο διαφορετικά καθεστώτα επαλήθευσης: ένα για τις δηλώσεις που υποβάλλονται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβέρνησης, τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, τον Αναπληρωτή Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, τον Διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου, τον Διευθυντή του Γραφείου Τύπου του Προέδρου και τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, και ένα άλλο καθεστώς για τις δηλώσεις που υποβάλλονται από τους Επιτρόπους και τους αναπληρωτές τους που διορίζονται από τον Πρόεδρο ή το Υπουργικό Συμβούλιο και τους συμβούλους-συνεργάτες που απασχολούνται από την Κυβέρνηση.
69. Οι δηλώσεις που υποβάλλονται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της Κυβέρνησης, τον Κυβερνητικό Εκπρόσωπο, τον Αναπληρωτή Εκπρόσωπο, τον Διευθυντή του Γραφείου του Προέδρου, τον Διευθυντή του Γραφείου Τύπου του Προέδρου και τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου αποστέλλονται στον Επίτροπο Φορολογίας για έλεγχο (επαλήθευση της ακρίβειας και της αλήθειας των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτές). Για τους σκοπούς ενός τέτοιου ελέγχου, ο Επίτροπος Φορολογίας έχει πρόσβαση σε κρατικά αρχεία και στις υπηρεσίες οποιουδήποτε Υπουργείου, γραφείου ή υπηρεσίας της δημόσιας υπηρεσίας, προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα έγγραφα και δεδομένα. Ο Επίτροπος Φορολογίας διενεργεί συγκεκριμένη έρευνα σχετικά με την απόφαση της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής ή του Ειδικού Συμβουλίου (ανάλογα με την περίπτωση), αν τα αποτελέσματα του ελέγχου αποκαλύπτουν αδικαιολόγητη διαφορά περιουσιακών στοιχείων ή την υποβολή ψευδών, παραποιημένων ή παραπλανητικών στοιχείων. Ο Επίτροπος Φορολογίας επικουρείται από στελέχη του Τμήματος Φορολογίας.
70. Οι δηλώσεις που υποβάλλονται από τους Επιτρόπους και τους αναπληρωτές και συμβούλους-συνεργάτες τους επαληθεύονται από το Ειδικό Συμβούλιο σε συνεργασία με τον Επίτροπο Φορολογίας. Αν τα αποτελέσματα της επαλήθευσης αυτής αποκαλύπτουν αδικαιολόγητη διαφορά περιουσιακών στοιχείων ή την υποβολή ψευδών, παραποιημένων ή παραπλανητικών πληροφοριών, το Ειδικό Συμβούλιο αρχίζει έρευνα. Για το σκοπό αυτό, θα αναθέσει σε νόμιμους ελεγκτές να παρέχουν λογιστική/οικονομική πραγματογνωμοσύνη και θα συνεργαστεί με τις υπηρεσίες οποιουδήποτε υπουργείου, γραφείου ή υπηρεσίας της δημόσιας υπηρεσίας.
71. Όσον αφορά τις κυρώσεις, οι αρχές αναφέρουν τα ακόλουθα: αν ένας υπουργός ή υφυπουργός δεν υποβάλει τις απαιτούμενες δηλώσεις εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αποφασίζει για τις συνέπειες. Ο Κώδικας Δεοντολογίας των μελών της Κυβέρνησης, ο οποίος προβλέπει μηχανισμό κυρώσεων (βλ. παράγραφο 31 ανωτέρω), απαιτεί από τα μέλη να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης των οικονομικών τους στοιχείων. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ένας Υπουργός ή ένας Υφυπουργός δεν υποβάλουν τις απαιτούμενες δηλώσεις, τα ονόματά τους θα δημοσιευθούν ηλεκτρονικά στην

ιστοσελίδα της Ειδικής Επιτροπής²³. Αν άλλοι PTEFs δεν συμμορφωθούν, το Ειδικό Συμβούλιο επιβάλλει πρόστιμο μέχρι πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000 Ευρώ) και μέχρι εκατό ευρώ (100 Ευρώ) για κάθε ημέρα συνεχούς παράλειψης. Η παροχή ψευδών πληροφοριών αποτελεί ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με πρόστιμο έως 5.000 Ευρώ ή φυλάκιση έως ένα έτος και/ή με τις δύο ποινές. Τα αδικαιολόγητα περιουσιακά στοιχεία ενεργοποιούν την εφαρμογή του νόμου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

72. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες αυτές και χαιρετίζει την ενίσχυση του μηχανισμού επαλήθευσης μέσω της προαναφερθείσας νομοθεσίας. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της παρούσας σύστασης, η GRECO επισημαίνει ότι οι δηλώσεις και οι σχετικές υποβολές των PTEFs υπόκεινται σε έλεγχο ως προς την ακρίβεια και την αλήθεια των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτές. Αν εντοπιστούν παρατυπίες, διεξάγεται ενδελεχής έρευνα. Ο Επίτροπος Φορολογίας και άλλοι υπάλληλοι που εμπλέκονται σε αυτήν τη διαδικασία μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες και βοήθεια από άλλους δημόσιους φορείς. Ως εκ τούτου, το εν λόγω μέρος της σύστασης εφαρμόζεται ικανοποιητικά.
73. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, η GRECO εκτιμά ότι για τους περισσότερους PTEFs η αρχική επαλήθευση (έλεγχος) των δηλώσεων και οι επακόλουθες έρευνες ανατίθενται στον Επίτροπο Φορολογίας και στους νόμιμους ελεγκτές, οι οποίοι μπορούν να παράσχουν την απαραίτητη εμπειρογνωμοσύνη. Όταν το ίδιο το Ειδικό Συμβούλιο διενεργεί τέτοιους ελέγχους, μπορεί επίσης να ζητήσει τη συνδρομή του Επίτροπου Φορολογίας. Το Τμήμα Φορολογίας βοηθά σε αυτήν τη διαδικασία. Η GRECO θεωρεί ότι πρόκειται για σημαντικό βήμα προόδου και ότι το εν λόγω τμήμα της σύστασης θα πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται ικανοποιητικά.
74. Όσον αφορά το τρίτο μέρος της σύστασης, η GRECO σημειώνει με ικανοποίηση ότι ο μηχανισμός επιβολής της νομοθεσίας έχει επίσης ενισχυθεί. Ειδικότερα, επιβάλλονται κυρώσεις για μη υποβολή ή καθυστερημένη υποβολή δηλώσεων. Η παροχή ψευδών πληροφοριών αποτελεί ποινικό αδίκημα. Ωστόσο, η GRECO εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι κυρώσεις για τη μη υποβολή ή την καθυστερημένη υποβολή δεν ορίζονται σαφώς όσον αφορά τους υπουργούς ή τους υφυπουργούς τους (αυτό αφορά τόσο τον Νόμο αρ. 112(I)/2024 όσο και τον σχετικό Κώδικα Δεοντολογίας – βλ. επίσης την ανάλυση της GRECO σχετικά με τις κυρώσεις βάσει του εν λόγω Κώδικα στη παράγραφο 33 ανωτέρω). Το ζήτημα της ευθύνης τους επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του Προέδρου. Περαιτέρω, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν προβλέπεται η ευθύνη του Προέδρου. Το μόνο σαφώς καθορισμένο μέτρο είναι η δημοσίευση των ονομάτων των σχετικών PTEFs στην ιστοσελίδα της Ειδικής Επιτροπής. Μολονότι η ονοματοδοσία και η διαπόμπευση («naming and shaming») μπορεί να είναι αποτελεσματική σε ορισμένες περιπτώσεις και να ενθαρρύνει τη συμμόρφωση, δεν συνιστά κατάλληλη κύρωση. Η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει ήδη επισημάνει αυτές τις αδυναμίες στην Έκθεση Αξιολόγησης (παράγραφος 130). Η GRECO καλεί τις αρχές να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα με αποφασιστικότητα. Μέχρι τότε, το εν λόγω τμήμα της σύστασης πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει εν μέρει υλοποιηθεί/εφαρμοστεί.

²³ Άρθρο 4 παράγραφος 4 του Νόμου αρ. 112(I)/2024.

75. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χι έχει εφαρμοστεί μερικώς.

Σύσταση xii

76. *Η GRECO συνέστησε όπως η Αρχή Κατά της Διαφθοράς εφοδιαστεί με επαρκείς υλικούς και οικονομικούς πόρους καθώς επίσης και πόρους προσωπικού για να εκτελεί τα καθήκοντα της προληπτικά και αποτελεσματικά σε σχέση με άτομα που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα.*
77. Οι αρχές αναφέρουν ότι ο προϋπολογισμός της Αρχής για το 2024 αυξήθηκε κατά 72% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, μαζί με την αύξηση του προσωπικού μέσω αποσπάσεων και την αγορά υπηρεσιών. Βρίσκεται σε εξέλιξη εργασία για την αναθεώρηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός του μόνιμου προσωπικού της Αρχής. Ως αποτέλεσμα αυτών των μέτρων, η Αρχή κατά της Διαφθοράς είναι πλέον καλύτερα εξοπλισμένη για να φέρει σε πέρας τα αυξανόμενα καθήκοντά της. Για παράδειγμα, εκτός από τη διερεύνηση αρκετών καταγγελιών, η Αρχή είναι πλέον σε θέση να διεξάγει αυτεπάγγελτες έρευνες (έχουν ήδη διεξαχθεί τρεις). Διαχειρίζεται το μητρώο για το lobbying (με 133 εγγραφές μέχρι στιγμής), τρέχει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την προώθηση της ευαισθητοποίησης της ακεραιότητας και εκδίδει τακτικά πρακτικούς κώδικες, εγκυκλίους, κλπ. Οι κυπριακές αρχές έχουν δεσμευτεί να συνεχίσουν να στηρίζουν την Αρχή κατά της Διαφθοράς. Το Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας ετοίμασε πρόσφατα νομοθετικές τροποποιήσεις που επιτρέπουν στην Αρχή να προσλαμβάνει το προσωπικό της μέσω ανεξάρτητων διαδικασιών.
78. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες αυτές και ενθαρρύνει τις αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα ρυθμιστικά και διαδικαστικά μέτρα για προτεραιοποίηση της αποτελεσματικής αύξησης του μόνιμου προσωπικού της Αρχής κατά της Διαφθοράς, δεδομένων των διαφορών σημαντικών καθηκόντων που εκτελεί.
79. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση xiii

80. *Η GRECO αναφορικά με τα εξειδικευμένα όργανα για θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη της διαφθοράς προσώπων που τους έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα συνέστησε ότι (i) πρέπει να ληφθούν μέτρα για εξορθολογισμό των εργασιών τους και για ανάπτυξη μεταξύ τους αποτελεσματικής θεσμοθετημένης συνεργασίας, ανταλλαγής πληροφοριών και διαδικασιών ανατροφοδότησης, και (ii) ότι πρέπει να λειτουργούν με κατάλληλο επίπεδο διαφάνειας και να εκδίδουν τακτικές εκθέσεις για τη δραστηριότητα τους, οι οποίες να κοινοποιούνται κατάλληλα στο κοινό.*
81. Οι αρχές αναφέρουν ότι τον Ιούνιο του 2024, η Προεδρία ανέθεσε στην Επίτροπο Νομοθεσίας να ετοιμάσει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Οικονομικών, νομοσχέδιο για την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας²⁵ ώστε να ενοποιηθούν και να ενισχυθούν οι ακόλουθοι μηχανισμοί

²⁴ Από τον Ιούλιο του 2024, εκτός από τον Αρχηγό της Αρχής και τα 4 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το προσωπικό της αποτελούνταν από 14 άτομα (συμπεριλαμβανομένων 7 με σύμβαση ενός έτους), δηλαδή: 5 νομικοί, 2 διοικητικοί υπάλληλοι, 4 υπάλληλοι γραφείου, 1 έκτακτος οικονομολόγος, καθώς και 2 κλητήρες. Ενώ οι οικονομικοί πόροι που διατίθενται στην Αρχή έχουν αυξηθεί σημαντικά, η έλλειψη επαρκών ανθρώπινων πόρων είχε επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητά της. Βλέπε έκθεση ΕΚ για το κράτος δικαίου (2024), σ. 11, υποσημείωση 88, και σ. 14.

²⁵ Νόμος 7(Ι)/2008 και Νόμος 114(Ι)/2007· βλ. παραγράφους 134-138 της Έκθεσης Αξιολόγησης.

ελέγχου: η Επιτροπή Διερεύνησης Ασυμβιβάστου και η Ανεξάρτητη Ειδική Επιτροπή για τον Έλεγχο της Ανάληψης Εργασίας στον Ιδιωτικό Τομέα. Ανατέθηκε επίσης στην Επίτροπο Νομοθεσίας να ετοιμάσει προσχέδιο νομοθετικών τροποποιήσεων για να διασφαλίσουν ότι οι αρχές που αφορά η παρούσα σύσταση δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις και συνεργάζονται αποτελεσματικά με άλλους φορείς που σχετίζονται με την πρόληψη της διαφθοράς, την ανταλλαγή πληροφοριών, κλπ. Οι εργασίες για τα εν λόγω προσχέδια τροποποιήσεων βρίσκονται σε εξέλιξη.

82. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες αυτές και θεωρεί ενθαρρυντικό ότι οι εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη για τη συγχώνευση των δύο προαναφερθεισών Επιτροπών. Η GRECO υπενθυμίζει ότι έχει εκφράσει ανησυχίες σχετικά με το πλήθος των εποπτικών οργάνων στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς (βλέπε παράγραφο 146 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Η GRECO δεν έχει ακόμη καταφέρει να εξετάσει το προσχέδιο του νομοσχεδίου και προσβλέπει στη λήψη ενημέρωσης εν ευθέτω χρόνω.
83. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xiii δεν έχει εφαρμοστεί.

Πρόληψη της διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου

Σύσταση xiv

84. Η GRECO συνέστησε την υιοθέτηση συντονισμένης πολιτικής ακεραιότητας και πρόληψης της διαφθοράς στην Αστυνομία, με βάση τη συστηματική και συνολική επανεξέταση των επιρρεπών σε κίνδυνο τομέων, σε συνδυασμό με έναν μηχανισμό που προβλέπει τακτικές αξιολογήσεις.
85. Οι αρχές αναφέρουν ότι έχει θεσπιστεί πλαίσιο και μηχανισμός για την αξιολόγηση και τη διαχείριση του κινδύνου, καθώς και για τον προσδιορισμό των ευάλωτων/ευαίσθητων περιοχών και των απειλών που σχετίζονται με την ακεραιότητα και τη διαφθορά. Αυτό συνοδεύεται από στοχευμένα μέτρα μετριασμού και ελέγχου, τα οποία υπόκεινται σε τακτική παρακολούθηση και κατάρτιση σχετικής έκθεσης/αξιολόγησης κάθε έξι μήνες. Οι νέες διαδικασίες και τα μέτρα που εφαρμόζονται περιλαμβάνουν διαδικασίες ελέγχου, στοχευμένες επιθεωρήσεις, ελέγχους υπό κάλυψη, προσομοιωμένα περιστατικά, ελέγχους πρόσβασης/ελέγχοι για τα μέλη της Αστυνομίας σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, προγράμματα ευαισθητοποίησης των μελών και συνεχή εκπαίδευση. Σε συνδυασμό με αυτές τις αλλαγές, ανατέθηκε πιο ενεργός και παραγωγικός ρόλος στους Πειθαρχικούς Λειτουργούς των Διευθύνσεων/Μονάδων/Υπηρεσιών. Για την εφαρμογή αυτού του πλαισίου και άλλων νέων διαδικασιών ελέγχου και πρόληψης, καθώς και την υιοθέτηση συντονισμένης πολιτικής εσωτερικού ελέγχου και επαγγελματικών προτύπων, η Διεύθυνση Επαγγελματικών Προτύπων και Επιθεωρήσεων (Δ.Ε.Π.&Ε) αναδιοργανώθηκε μέσω της τροποποιητικής εντολής αρ. 1/86 του Αρχηγού της Αστυνομίας, η οποία ορίζει τη νέα δομή, τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντά της Διεύθυνσης αυτής. Η συγκεκριμένη εντολή του Αρχηγού της Αστυνομίας δημοσιεύτηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2024, στην εσωτερική ιστοσελίδα (portal) της Κυπριακής Αστυνομίας. Οι αρχές αναφέρουν ότι η παρούσα πάγια εντολή είναι εμπιστευτική και ότι μόνο μια περίληψη του περιεχομένου της μπορεί να κοινοποιηθεί στην GRECO.
86. Η GRECO εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η αστυνομία έχει διενεργήσει αξιολόγηση κινδύνου, η οποία περιλαμβάνει μέτρα μετριασμού του

κινδύνου και μηχανισμό τακτικής αξιολόγησης, σύμφωνα με τα διάφορα στοιχεία της σύστασης.

87. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χιν έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση χν

88. *Η GRECO συνέστησε ότι (i) θα πρέπει να αναπτυχθούν και να παρασχεθούν σε τακτά χρονικά διαστήματα ενδο-υπηρεσιακά εκπαιδευτικά προγράμματα και μέτρα ευαισθητοποίησης τόσο κατά της διαφθοράς, όσο και για την ακεραιότητα και επαγγελματική ηθική (καλύπτοντας τις συγκρούσεις συμφερόντων και άλλα θέματα που σχετίζονται με την πρόληψη της διαφθοράς) για αστυνομικούς, λαμβάνοντας υπόψη την ειδικότητα τους, την ποικιλία των καθηκόντων και τα τρωτά τους σημεία, συμπεριλαμβανομένου και του να δοθεί ειδική προσοχή στην εκπαίδευση στην ηθική ηγεσία, και (ii) να ενισχυθεί ο μηχανισμός για την παροχή εμπιστευτικών συμβουλών σε αστυνομικούς πάνω σε θέματα ηθικής και ακεραιότητας, εξασφαλίζοντας την εμπιστευτική φύση τους και ενθαρρύνοντας την χρήση του εν λόγω μέσου.*
89. Οι αρχές αναφέρουν ότι, εκτός από το υπάρχον εκπαιδευτικό πρόγραμμα, έχουν δοθεί περαιτέρω στοχευμένες διαλέξεις σε διάφορες κατηγορίες αστυνομικού προσωπικού (διοίκηση, ανώτερα στελέχη και αξιωματικοί, πειθαρχικοί, μέλη ευαίσθητων τμημάτων, κλπ.) και σε τομείς ευαίσθητους σε θέματα διαφθοράς. Οι εκπαιδευτικές αυτές δραστηριότητες εντάσσονται στο πρόγραμμα εκπαίδευσης της Αστυνομικής Ακαδημίας Κύπρου σε κάθε ακαδημαϊκό έτος. Οι αρχές παρείχαν τον κατάλογο των εκπαιδευτικών σεμιναρίων για το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025, καθώς και τα ποσοστά συμμετοχής για τα σεμινάρια που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί. Μερικές από τα σεμινάρια στοχεύουν συγκεκριμένα τους διευθυντές και την ηγεσία της αστυνομίας (συμπεριλαμβανομένου του Γενικού Επιθεωρητή).
90. Οι αρχές αναφέρουν επίσης ότι έχει δημιουργηθεί μηχανισμός για την παροχή εμπιστευτικών συμβουλών σε αστυνομικά μέλη, ο οποίος βασίζεται στη νέα δομή και λειτουργία της Δ.Ε.Π.&Ε. Τα Μέλη του Κλάδου Επιθεώρησης και Πρόληψης της Δ.Ε.Π.&Ε, τα οποία παρέχουν συμβουλές σχετικά με θέματα επαγγελματικής συμπεριφοράς, δεοντολογίας και ακεραιότητας, λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση και δεν συμμετέχουν σε έρευνες και άλλες σχετικές δραστηριότητες της Δ.Ε.Π.&Ε. Το προσωπικό της αστυνομίας μπορεί να προσεγγίσει άμεσα συγκεκριμένα/αρμόδια μέλη της Δ.Ε.Π.&Ε και αρκετοί αξιωματικοί το έχουν ήδη κάνει (οι αρχές δεν έχουν αρχείο με τον ακριβή αριθμό τέτοιων συμβουλευτικών διαδικασιών). Η ενημέρωση για αυτό τον μηχανισμό αυξήθηκε μέσω του Αστυνομικού Κώδικα Δεοντολογίας, που κυκλοφόρησε το 2024, καθώς και μέσω των μαθημάτων κατάρτισης.
91. Η GRECO λαμβάνει γνώση για αυτές τις πληροφορίες. Όσον αφορά την κατάρτιση, οι αρχές αναφέρουν αρκετές πρόσθετες δραστηριότητες κατάρτισης που έχουν ενσωματωθεί στο τακτικό πρόγραμμα κατάρτισης της Αστυνομικής Ακαδημίας. Μερικές από αυτές είναι προσαρμοσμένες για την ηγεσία της αστυνομίας. Η GRECO θεωρεί ότι αυτό το μέρος της σύστασης έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.
92. Όσον αφορά την εμπιστευτική παροχή συμβουλών, η GRECO υπενθυμίζει ότι η δυνατότητα να ζητείται η συμβουλή της Δ.Ε.Π.&Ε ήταν ήδη διαθέσιμη κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αξιολόγησης, αν και λίγοι υπάλληλοι έκαναν χρήση αυτής (βλ. παραγράφους 180 και 182 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Η GRECO σημειώνει τα μέτρα ευαισθητοποίησης σχετικά με αυτό το θέμα. Ωστόσο, με βάση τις πληροφορίες που

παρείχαν οι αρχές, δεν είναι σαφές αν η κατάσταση έχει αλλάξει με απτό/ουσιαστικό τρόπο και η GRECO προτιμά να διατηρήσει αυτό το ζήτημα υπό εξέταση. Το εν λόγω τμήμα της σύστασης θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει εν μέρει υλοποιηθεί/εφαρμοστεί.

93. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χν έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση χνι

94. *Η GRECO συνέστησε την εισαγωγή πρόσθετων μέτρων, εντός των παραμέτρων του Συντάγματος, σχετικά με τον διορισμό και τον τερματισμό του Αρχηγού και του Υπαρχηγού της αστυνομίας που να βασίζονται σε επίσημα, αντικειμενικά, ανταγωνιστικά και διαφανή κριτήρια και διαδικασίες.*

95. Οι αρχές αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος έχει διορίσει νέο Αρχηγό της αστυνομίας και νέο Υπαρχηγό της αστυνομίας, αφού έπαυσε τους προηγούμενους λόγω επιχειρησιακής αποτυχίας. Προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωση με τη σύσταση αυτή, ο Πρόεδρος, μέσω του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, εξέδωσε δήλωση που αιτιολογεί την ενέργεια και την επιλογή των υποψηφίων, σε μια προσπάθεια να καταστήσει τους λόγους του διαφανείς και να αποδείξει ότι η επιλογή έγινε με βάση μια αντικειμενική αξιολόγηση της ικανότητας των υποψηφίων για τη θέση και όχι με βάση οποιαδήποτε προσωπική σχέση. Οι αρχές επαναλαμβάνουν ότι ο διορισμός και η απόλυση του Αρχηγού και του Υπαρχηγού της Αστυνομίας αποτελεί προνόμιο του Προέδρου, βάσει θεμελιώδους διάταξης του Συντάγματος²⁶, η οποία δεν μπορεί να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο.

96. Η GRECO λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και θεωρεί ότι η προαναφερθείσα δημόσια δήλωση, που εξηγεί την επιλογή του Προέδρου για την διορισμένη ηγεσία της Αστυνομίας, είναι ένα θετικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Ταυτόχρονα, η GRECO παραμένει πεπεισμένη ότι μπορούν να γίνουν περισσότερα για να γίνει η διαδικασία επιλογής πιο αντικειμενική και διαφανής χωρίς τροποποίηση του Συντάγματος. Για παράδειγμα, τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής μπορούν να καθοριστούν με σαφήνεια κατά την έναρξη της διαδικασίας βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το συνταγματικό σύστημα της μικτής εκπροσώπησης και τα προνόμια του Προέδρου.

97. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χνι έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

²⁶ Βλ. Έκθεση Αξιολόγησης, παράγραφος 192: «Η GET θεωρεί ότι το θέμα του διορισμού και της απομάκρυνσης του Αρχηγού και του Υπαρχηγού της αστυνομίας χρίζει περαιτέρω μελέτης και ανάπτυξης. Επί του παρόντος, το Σύνταγμα αναφέρει μόνο ότι διορίζονται από τον Πρόεδρο χωρίς να προσδιορίζει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τον σχετικό μηχανισμό λήψης αποφάσεων που ισχύει για τη διασφάλιση της αντικειμενικότητας ή της διαβούλευσης με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους. Οι αρχές τονίζουν ότι αυτή η Συνταγματική διάταξη είναι μη τροποποιήσιμη καθώς αγγίζει το σύστημα της μικτής εκπροσώπησης». Άρθρο 131 του Συντάγματος της Κύπρου: «1. Οι αρχηγοί και αναπληρωτές αρχηγοί στρατού, αστυνομίας και χωροφυλακής της Δημοκρατίας διορίζονται από κοινού από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας. 2. Ένας από τους Αρχηγούς του στρατού, της αστυνομίας και της χωροφυλακής θα είναι Τούρκος και όπου ο Αρχηγός του στρατού, της αστυνομίας και της χωροφυλακής ανήκουν σε μια Κοινότητα, ο υπαρχηγός θα ανήκει στην άλλη Κοινότητα.»

Σύσταση χνii

98. *Η GRECO συνέστησε (i) να εισαχθούν μέτρα για την ενίσχυση της αντικειμενικότητας (μέσω μετρήσιμων κριτηρίων) των αποφάσεων σχετικά με την επιλογή αξιωματικών σε υψηλότερους βαθμούς, τις προαγωγές και τις μεταθέσεις και για την παροχή μεγαλύτερης διαφάνειας σε τέτοιες διαδικασίες· και (ii) να ληφθούν μέτρα για την*

ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών σε όλες τις βαθμίδες της Αστυνομίας ως μέρος των πολιτικών πρόσληψης και προαγωγής.

99. Όσον αφορά το πρώτο μέρος της σύστασης, οι αρχές αναφέρουν ότι βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες για την αναθεώρηση των κανονισμών προαγωγών της αστυνομίας και ότι έχει συσταθεί επιτροπή για το σκοπό αυτό, υπό την προεδρία του Βοηθού Αρχηγού της Αστυνομίας για τη Διοίκηση και την Εκπαίδευση. Προβλέπεται ότι οι τροποποιήσεις των κανονισμών θα εγκριθούν το 2026.
100. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της σύστασης, οι αρχές υποστηρίζουν ότι οι σχετικοί κανονισμοί αναγνωρίζουν τις φυσιολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθορίζοντας διαφορετικά πρότυπα για κάθε φύλο και προβλέποντας ειδικά κριτήρια για κάθε φύλο όσο αφορά τις δοκιμές φυσικής κατάστασης. Ο χαμηλότερος αριθμός γυναικών που προσλαμβάνονται σε σύγκριση με τους άνδρες οφείλεται στον χαμηλότερο αριθμό γυναικών που υποβάλλουν αίτηση για πρόσληψη, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με τον αριθμό των γυναικών που προάγονται. Οι εμπειρογνώμονες που τοποθετήθηκαν στο πρόγραμμα για τη μεταρρύθμιση της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού της Αστυνομίας εξέτασαν το θέμα και κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί συνέδριο το 2025 για την ευαισθητοποίηση και την ενθάρρυνση των γυναικών αστυνομικών να εκφράσουν το ενδιαφέρον τους και να συμμετάσχουν σε όλα τα επίπεδα.
101. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες αυτές και παρατηρεί ότι οι εργασίες για τις τροποποιήσεις των κανονισμών της Αστυνομίας (Προαγωγές) βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο. Ως εκ τούτου, το πρώτο μέρος της σύστασης θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν εφαρμόζεται. Όσον αφορά την κατάσταση της ισορροπίας μεταξύ των φύλων εντός της αστυνομίας, η GRECO επισημαίνει ότι το Ανθρώπινο Δυναμικό έχει εξετάσει αυτό το ζήτημα και έχουν προβλεφθεί δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Ενώ αυτά τα αρχικά βήματα είναι ενθαρρυντικά, απαιτούνται πιο αποφασιστικά και στοχοθετημένα μέτρα για να επέλθει ουσιαστική αλλαγή στα αριθμητικά στοιχεία, όπως μια στοχευμένη πολιτική προσλήψεων που θα δίνει προτεραιότητα στις γυναίκες που έχουν τα προσόντα, μεταξύ άλλων και στα ανώτερα επίπεδα. Η GRECO υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των πολιτικών που προωθούν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, την πρόληψη της παρενόχλησης, την κατάρτιση, τη συμβουλευτική και άλλα μέτρα για την προώθηση της ένταξης, καθώς και την αποτελεσματική επιβολή κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία για την ισότητα των φύλων. Καθώς απομένει να γίνει σημαντικό έργο, η GRECO καλεί τις αρχές να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους, αξιοποιώντας τις βέλτιστες πρακτικές των Κρατών Μελών που έχουν επιτύχει σημαντική αλλαγή στην έμφυλη δομή των αστυνομικών τους δυνάμεων. Κατά συνέπεια, το δεύτερο μέρος της σύστασης εφαρμόζεται εν μέρει.
102. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xvii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση xviii

103. *Η GRECO συνέστησε την ανάπτυξη μιας πολιτικής ελέγχου και τακτικού επανελέγχου σε επίπεδο οργανισμού εντός της αστυνομικής υπηρεσίας και την εξασφάλιση επαρκών διαδικασιών για τη συνεχή παρακολούθηση των τρωτών σημείων των εργαζομένων.*
104. Οι αρχές αναφέρουν ότι η εφαρμογή της διαδικασίας ελέγχου έχει θεσπιστεί μέσω της τροποποιητικής διάταξης αρ. 1/86 του Αρχηγού της Αστυνομίας (βλ. Σύσταση xiv, παράγραφος 87 ανωτέρω). Επιπρόσθετα, το επίκεντρο της διαδικασίας ελέγχου έχει

τεθεί αναλυτικά στο Πρόγραμμα Επαγγελματικών Προτύπων και Εσωτερικού Ελέγχου, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αστυνομικής Μεταρρύθμισης της Κύπρου, το οποίο εφαρμόζεται από την Δ.Ε.Π.&Ε. Ειδικότερα, ο έλεγχος επικεντρώνεται στα εξής: εξέταση προσωπικού φακέλου, έλεγχος ποινικού ή πειθαρχικού μητρώου και/ή εκκρεμείς υποθέσεις, έλεγχος όλων των βάσεων δεδομένων της αστυνομίας, έλεγχος των σχέσεων εξάρτησης που μπορεί να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων ή να είναι ασυμβίβαστες με τον ρόλο του αστυνομικού, παρακολούθηση της κοινωνικής δραστηριότητας των μελών και της σχετικής συμπεριφοράς τους, εξαγωγή πληροφοριών από εσωτερικά αρχεία. Ο έλεγχος διενεργείται όπως κρίνεται απαραίτητο, είτε με την παραλαβή των σχετικών πληροφοριών από την Δ.Ε.Π.&Ε είτε ως ανταπόκριση σε έκθεση κινδύνου. Πραγματοποιείται επίσης σε ad hoc βάση για την αντιμετώπιση ανάρμοστης συμπεριφοράς αστυνομικού ή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μετάθεσης. Τα κριτήρια ελέγχου επανεξετάζονται κάθε δύο χρόνια.

105. Η GRECO λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών και χαιρετίζει την εξέλιξη της διαδικασίας ελέγχου εντός της αστυνομίας. Η GRECO θεωρεί θετικό το γεγονός ότι ο έλεγχος δεν περιορίζεται στον έλεγχο ποινικών ή πειθαρχικών μητρώων, αλλά καλύπτει επίσης τους οικογενειακούς δεσμούς και την κοινωνική δραστηριότητα. Ωστόσο, οι αρχές δεν αναφέρουν τις οικονομικές πτυχές ως καλυπτόμενες από τη διαδικασία ελέγχου. Εντούτοις, η GRECO επισημαίνει ότι τα οικονομικά αρχεία μπορεί να είναι πολύ σημαντικά για τον εντοπισμό της ευαλωτότητας ενός ατόμου σε πιθανούς κινδύνους διαφθοράς, για παράδειγμα οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν από υποθήκη ή προσωπικό δάνειο ή πτώχευση ενός συζύγου. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας ελέγχου ώστε να καλύπτει όλες οι σχετικές πτυχές, όπως η οικογένεια, συνδεδεμένα πρόσωπα, οι σχέσεις με τρίτους, τα οικονομικά και οδηγικά αρχεία και οι προηγούμενες θέσεις εργασίας. Η GRECO τονίζει επίσης ότι ο έλεγχος δεν θα πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά σε αστυνομικές βάσεις δεδομένων ή σε εσωτερικά αρχεία, αλλά και να επωφελείται από τη διοργανική συνεργασία όταν είναι απαραίτητο. Η GRECO παρατηρεί ότι οι αναφερόμενες ρυθμίσεις δεν προβλέπουν επανέλεγχο σε τακτά χρονικά διαστήματα. Εν προκειμένω, η GRECO επαναλαμβάνει τη συνεπή της στάση υπέρ της καθιέρωσης τακτικού ελέγχου, η συχνότητα του οποίου θα πρέπει να εξαρτάται από την έκθεση σε κίνδυνο και το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας. Η GRECO ενθαρρύνει τις αρχές να το λάβουν αυτό υπόψη. Η GRECO επιθυμεί να συνεχίσει να εξετάζει τις διαδικασίες ελέγχου και καλεί τις αρχές να υποβάλουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις ανωτέρω πτυχές (το πεδίο και την συχνότητα του ελέγχου και τη διοργανική συνεργασία) κατά την επόμενη περίοδο υποβολής εκθέσεων.

106. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xviii έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση xix

107. Η GRECO συνέστησε (i) την ενίσχυση του ισχύοντος καθεστώτος για τις δηλώσεις οικονομικών συμφερόντων εντός της αστυνομίας, με την εισαγωγή υποχρέωσης όσον αφορά τους ανώτερους αξιωματικούς και ορισμένες θέσεις κινδύνου, όπως δηλώνουν οικονομικά συμφέροντα σύμφωνα με προκαθορισμένη μορφή, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους και σε τακτά χρονικά διαστήματα καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, και (ii) να προβλέπουν κατάλληλη εποπτεία, η οποία περιλαμβάνει την επαλήθευση των δηλώσεων και την αξιολόγηση των κινδύνων ακεραιότητας.

108. Οι αρχές αναφέρουν ότι ο Αρχηγός και ο Υπαρχηγός της Αστυνομίας, οι οποίοι διέπονται από τον Νόμο αρ. 137(I)/2024 (βλ. Παράρτημα Ι, παράγραφος 8), οφείλουν να υποβάλουν δήλωση περιουσιακών στοιχείων εντός τεσσάρων μηνών από την ανάληψη των καθηκόντων τους, ανά τριετία κατά τη διάρκεια της θητείας τους και εντός τεσσάρων μηνών από την αποχώρησή τους (για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το περιεχόμενο της δήλωσης αυτής, βλ. παράγραφο 61 ανωτέρω). Οι δηλώσεις υποβάλλονται στο Ειδικό Συμβούλιο που διορίζεται από την κυβέρνηση μέσω ηλεκτρονικού συστήματος. Ελέγχονται από το Ειδικό Συμβούλιο σε συνεργασία με τον Επίτροπο Φορολογίας. Αν από τα αποτελέσματα της επαλήθευσης αυτής προκύψει αδικαιολόγητη διαφορά περιουσιακών στοιχείων ή η υποβολή ψευδών, παραποιημένων ή παραπλανητικών στοιχείων, το Ειδικό Συμβούλιο αρχίζει έρευνα (βλ. επίσης παράγραφο 71 ανωτέρω). Για όλους τους αστυνομικούς, οι αρχές παραπέμπουν στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων, τις ασυμβατότητες (συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών στην ιδιοκτησία μετοχών) και τις δευτερεύουσες δραστηριότητες (βλ. παραγράφους 205-208 της Έκθεσης Αξιολόγησης). Όσον αφορά την εποπτεία, οι αρχές επισημαίνουν τον ρόλο της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της Αστυνομίας (βλ. παραγράφους 220-226 της Έκθεσης Αξιολόγησης).
109. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες αυτές και χαιρετίζει την ενίσχυση του καθεστώτος χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για τον Αρχηγό και τον Υπαρχηγό της Αστυνομίας μέσω της πρόσφατης νομοθεσίας (αρ. 137(I)/2024). Ταυτόχρονα όμως, η GRECO εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχουν θεσπιστεί τέτοιες απαιτήσεις για τους αξιωματικούς σε ανώτερες θέσεις ή σε θέσεις με υψηλό κίνδυνο διαφθοράς (π.χ. θέσεις που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις). Η GRECO θεωρεί ότι οι κανόνες για τις δευτερεύουσες δραστηριότητες ή τις ασυμβατότητες, όσο αυστηροί και αν είναι, δεν μπορούν να αντικαταστήσουν ένα υγιές καθεστώς οικονομικής αποκάλυψης. Ως εκ τούτου, η GRECO καλεί τις αρχές να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος της παρούσας σύστασης, η GRECO είναι ικανοποιημένη με τον έλεγχο των δηλώσεων που υποβάλλονται από τον Αρχηγό και τον Υπαρχηγό της Αστυνομίας (η GRECO παραπέμπει στο σκεπτικό της στις παραγράφους 73-74 ανωτέρω). Οι αρχές ενδέχεται να επιθυμούν να βασιστούν στην πρακτική αυτή, όταν θεσπίσουν απαιτήσεις οικονομικής αποκάλυψης για άλλους υπαλλήλους, όπου αυτό κρίνεται κατάλληλο.
110. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χix έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση xx

111. Η GRECO συνέστησε τον εξορθολογισμό της εποπτείας και της λογοδοσίας της αστυνομίας με το i) να εξετάσουν τη συγκέντρωση της υποβολής καταγγελιών μέσω ενός μόνο σημείου εισόδου, με σαφείς κατευθυντήριες γραμμές ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα γίνονται οι παραπομπές, ii) να καθιερώσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα συντονισμού και συνεργασίας μέσω σαφών πρωτοκόλλων, τα οποία θα γνωστοποιούνται επίσης στο κοινό, και iii) να δίνεται ανατροφοδότηση σχετικά με την πορεία της υπόθεσης και να δημοσιευθούν στατιστικά στοιχεία, προκειμένου να παρέχεται το κατάλληλο επίπεδο διαφάνειας ως προς τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα θέματα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας.
112. Οι αρχές ενημερώνουν την GRECO ότι, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Αστυνομίας Κύπρου, έχει ξεκινήσει ένα πρόγραμμα για την καθιέρωση ενός ενιαίου σημείου

επαφής μεταξύ του κοινού και της αστυνομίας. Όλα τα παράπονα, οι έρευνες ή άλλες επικοινωνίες θα υποβάλλονται και θα διεκπεραιώνονται από ένα επιχειρησιακό και διοικητικό κέντρο, το οποίο θα λειτουργεί σε εθνική βάση στο Αρχηγείο Αστυνομίας Κύπρου. Το κέντρο αναμένεται να λειτουργήσει το 2026. Ένα άλλο σχετικό έργο που αφορά την ψηφιοποίηση των αστυνομικών διαδικασιών και υπηρεσιών προς τους πολίτες βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη. Προβλέπεται επίσης η δημοσιοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών επικοινωνίας και διεκπεραίωσης των καταγγελιών. Η Στατιστική Υπηρεσία της Αστυνομίας Κύπρου θα δημοσιεύσει συγκεκριμένους δείκτες για το θέμα αυτό.

113. Η GRECO λαμβάνει υπόψη ότι αρκετές πρωτοβουλίες βρίσκονται σε εξέλιξη για την αντιμετώπιση αυτής της σύστασης. Η GRECO προσβλέπει στη λήψη πληροφοριών σχετικά με την πλήρη εφαρμογή τους.
114. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση xx έχει εν μέρει εφαρμοστεί.

Σύσταση xxi

115. *Η GRECO συνέστησε την ενίσχυση της προστασίας των πληροφοριοδοτών, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών διαύλων αναφοράς και παροχής συμβουλών, η οποία θα συνοδεύεται από εκπαίδευση για όλες τις βαθμίδες της αστυνομίας και τακτική πληροφόρηση σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα.*
116. Οι αρχές αναφέρουν ότι το 2024, ο Νόμος αρ. 6(Ι)/2022 περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου τροποποιήθηκε²⁷, μεταξύ άλλων, για να συμπεριληφθούν περαιτέρω διασφαλίσεις κατά των αντιποίνων. Οι τροποποιήσεις αυτές ενσωματώθηκαν επίσης στην σχετική τροποποιητική εντολή αρ. 1/86 του Αρχηγού της Αστυνομίας και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Αστυνομικής Ακαδημίας Κύπρου. Ως αποτέλεσμα αυτών των τροποποιήσεων, ένα εξωτερικό κανάλι αναφοράς λειτουργεί στην ιστοσελίδα της Αστυνομίας και ένα εσωτερικό εντός της Αστυνομίας. Από τις 110 εκθέσεις που παρελήφθησαν, μόνο δύο ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του προαναφερθέντος νόμου. Η Δ.Ε.Π.&Ε είναι η Αστυνομική Διεύθυνση αρμόδια για την εφαρμογή των διατάξεων του προαναφερθέντος Νόμου. Τα μέλη της συμμετείχαν στο «Εκπαίδευση για Εσωτερικά Κανάλια Αναφοράς: Πρόγραμμα Προστασίας Πληροφοριοδότη», που διοργανώθηκε από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης. Επιπλέον, μέλη της

²⁷ Νόμος 13(Ι)/2024 της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2024

Δ.Ε.Π.&Ε, μαζί με μέλη της Αστυνομικής Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της Αστυνομίας Κύπρου, έδωσαν διαλέξεις για το Νόμο 6(Ι)/2022. Στο εγγύς μέλλον, θα δοθούν περαιτέρω διαλέξεις στο προσωπικό της αστυνομίας. Το τακτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Αστυνομικής Ακαδημίας Κύπρου για την περίοδο 2024-2025 περιλαμβάνει ένα μάθημα σχετικά με τη νομοθεσία για την προστασία των πληροφοριοδοτών (αυτό ισχύει και για τις ενότητες για τους διευθυντές και την ηγεσία της αστυνομίας). Επιπλέον, σχετικό υλικό δημοσιεύτηκε στην υποσελίδα πληροφοριοδοτών της ιστοσελίδας της Αστυνομίας. Εκδόθηκε επίσης εγχειρίδιο για πρόσωπα που ενεργούν ως πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος.

117. Η GRECO λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν και χαιρετίζει τις νομοθετικές τροποποιήσεις που ενισχύουν την προστασία των πληροφοριοδοτών από αντίποινα. Η GRECO με ικανοποίηση σημειώνει επίσης ότι η Αστυνομία έχει τώρα και εξωτερικά και εσωτερικά κανάλια αναφοράς. Έχει παρασχεθεί ενημερωτικό υλικό και μερικές εκπαιδευτικές συνεδρίες για πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος έχουν λάβει χώρα, συμπεριλαμβανομένων στην ηγεσία της αστυνομίας, όπως έχει συστηθεί.
118. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χχι έχει εφαρμοστεί ικανοποιητικά.

Σύσταση χχι

119. *Η GRECO συνέστησε να καθιερωθεί μια διαδικασία που να διασφαλίζει ότι οι υποθέσεις αποφασίζονται εγκαίρως και με συνέπεια και ότι ένα παράπτωμα τιμωρείται αποτελεσματικά.*
120. Οι αρχές αναφέρουν ότι τα προσχέδια τροποποιήσεων των πειθαρχικών κανονισμών της αστυνομίας είναι έτοιμα ούτως ώστε να απλουστεύσουν και να επιταχύνουν τις πειθαρχικές διαδικασίες. Το κείμενο αυτό έχει υποβληθεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Η υιοθέτηση των τροποποιημένων κανονισμών προβλέπεται να γίνει εντός του 2026.
121. Η GRECO λαμβάνει γνώση αυτών των πληροφοριών. Τα προσχέδια τροποποιήσεων, που αποσκοπούν στην απλούστευση και την επιτάχυνση των πειθαρχικών διαδικασιών, δεν έχουν αποσταλεί στην GRECO και βρίσκονται ακόμη σε πρώιμα στάδια. Η GRECO προσβλέπει στη λήψη ενημέρωσης σχετικά με τους τροποποιημένους κανονισμούς εν ευθέτω χρόνω.
122. Η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η σύσταση χχι δεν έχει εφαρμοστεί.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

123. **Με βάση τα ανωτέρω, η GRECO καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος έχει εφαρμόσει ικανοποιητικά 6 από τις 22 συστάσεις που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Αξιολόγησης του Πέμπτου Γύρου.** Από τις 16 συστάσεις που εκκρεμούν, 13 έχουν εν μέρει εφαρμοστεί και 3 δεν έχουν εφαρμοστεί.
124. Πιο συγκεκριμένα, οι συστάσεις i, ii, vii-viii, xiv και χχι έχουν εφαρμοστεί ικανοποιητικά, οι συστάσεις iii-vi, x-xii, xv-xx έχουν εφαρμοστεί εν μέρει και οι συστάσεις ix, xiii και χχι δεν έχουν εφαρμοστεί.

125. Όσον αφορά τις ανώτατες εκτελεστικές αρμοδιότητες, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος σε αρκετούς καίριους τομείς. Εγκρίθηκε το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει το νομικό καθεστώς και την απασχόληση συμβούλων-συνεργατών των μελών της Κυβέρνησης, καθώς και οι Κώδικες Δεοντολογίας για τα μέλη της Κυβέρνησης και για τους σύμβουλους-συνεργάτες, οι οποίοι πλέον καλύπτουν όλους τους ΡΤΕFs με εξαίρεση τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Διοργανώθηκαν επίσης εκπαιδευτικά σεμινάρια για ΡΤΕFs από την Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς. Ωστόσο, πρέπει να ενοποιηθούν όλα τα πρότυπα ακεραιότητας και να παρασχεθεί η απαραίτητη πρακτική καθοδήγηση. Ο Κώδικας Πρακτικής για την καλύτερη εφαρμογή του νόμου σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα έχει δημοσιευθεί, αλλά απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες υπό το πρίσμα των συμπερασμάτων της ανεξάρτητης μελέτης που διεξάγεται επί του παρόντος. Η λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας για τη δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα νομοσχέδια αποτελεί σημαντική εξέλιξη. Η έκδοση του πρακτικού οδηγού για το lobbying και των σχετικών επεξηγηματικών εγκυκλίων είναι μια άλλη ευπρόσδεκτη εξέλιξη. Το καθεστώς οικονομικής αποκάλυψης των ΡΤΕFs και ο συναφής μηχανισμός επιβολής έχουν ενισχυθεί, αλλά η διαδικασία υποβολής πρέπει να γίνεται πιο τακτικά.
126. Χρειάζεται να γίνουν περισσότερα για την ανάπτυξη μιας συντονισμένης στρατηγικής για την ακεραιότητα των ΡΤΕFs με βάση την αξιολόγηση κινδύνου. Ο μηχανισμός παροχής εμπιστευτικών συμβουλών πρέπει να αναμορφωθεί ώστε να αρθούν αντικίνητρα. Το καθεστώς μετά την εργοδότηση από την υπηρεσία χρειάζεται να αναθεωρηθεί. Η στελέχωση της Υπηρεσίας κατά της Διαφθοράς θα ωφεληθεί από περαιτέρω ενίσχυση. Τέλος, οι εργασίες των εποπτικών οργάνων για την πρόληψη της διαφθοράς χρειάζεται να εξορθολογιστούν.
127. Όσον αφορά τα όργανα επιβολής του νόμου, η GRECO χαιρετίζει την ενίσχυση της οικονομικής αποκάλυψης για τον Αρχηγό και τον Υπαρχηγό της Αστυνομίας και τις νομοθετικές τροποποιήσεις που ενισχύουν την προστασία των πληροφοριοδοτών από αντεκδίκηση. Δημιουργήθηκαν οι εξωτερικοί και εσωτερικοί δίαυλοι επικοινωνίας της αστυνομίας. Η GRECO ενθαρρύνει τις αρχές να προωθήσουν μια σειρά μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων που βρίσκονται σε εξέλιξη. Ειδικότερα, χρειάζεται ο εξορθολογισμός της εποπτείας και της λογοδοσίας της αστυνομίας. Ακόμα να αναπτυχθούν στοχευμένες δράσεις για την αντιμετώπιση της ισορροπίας μεταξύ των φύλων στην αστυνομία και ο μηχανισμός εμπιστευτικής παροχής συμβουλών να καταστεί πλήρως λειτουργικός. Απαιτείται μεγαλύτερη διαφάνεια στη διαδικασία επιλογής του Αρχηγού και Υπαρχηγού της Αστυνομίας καθώς και σε όλες τις διαδικασίες προαγωγής και μετάθεσης. Επίσης πρέπει ακόμη να γίνουν βελτιώσεις στο πειθαρχικό σύστημα.
128. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η GRECO επισημαίνει ότι χρειάζεται να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος εντός των επόμενων 18 μηνών για να επιτευχθεί επαρκές επίπεδο συμμόρφωσης με τις συστάσεις. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 31 (αναθεωρημένο δις) παράγραφος 8.2 των Κανόνων Διαδικασίας της, η GRECO καλεί τον/την επικεφαλής της αντιπροσωπείας της Κύπρου όπως υποβάλει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των εκκρεμών συστάσεων, δηλαδή των συστάσεων iii-vi, ix-xiii, xv-xx και xxii, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026.

129. Η GRECO καλεί τις αρχές της Κύπρου να εγκρίνουν, το συντομότερο δυνατόν, τη δημοσίευση αυτής της έκθεσης και να καταστεί διαθέσιμη στο κοινό η μετάφρασή της στην εθνική γλώσσα.